

10.¹⁹⁸⁷ 99.^{ÅRG.}

Løssalg kr. 15

ST. OLAV

Leder

Misjon anno 1987

Marit Flagestad, s. 1

Kardinal Newman som pedagog

Pave Johannes Paul II, s. 6

Bønn for Maria-året

Baby Johannessen, s. 8

Fra pavenes historie

Fra Wucwos generalforsamling, s. 12

Katolske kvinners ønskeliste

St. Olav spør videre, s. 14

Flere synodetanker

ST. OLAV

Misjon anno 1987

Søndag 18. oktober var Misjonssøndag i vår kirke. Noen penger til misjonen ledsaget av fromme tanker og bønner — og så ferdig med det? Fullt så enkelt er det ikke.

De tider er nemlig forbi da misjon var noe for spesielt interesserte, for kristne like ihuga som apostlene: De som var så fylt av det glade budskap at de ikke greidde å holde gleden for seg selv, men måtte fare ut i verden med den. Og skrev brev i øst og vest om det deres hjerte var så overfylt av. «Alle Kristi disipler har plikt til — etter evne — å vitne om troen,» sa Det 2. Vatikankonsil med ettertrykk på hvert ord.

Det er en del av «de kristnes ansvar overfor verden . . . for Kirken er etter sitt vesen misjonerende, forkynnende . . . og Kirken, det er hele Guds folk,» forklarte konsilfedrene videre. Du verden, det var ikke lite! Til overmål minner paven oss om vårt felles forkynneransvar i et brev formedelst misjonssøndagen og kommer med en spesiell oppfordring til legfolket om å tenke gjennom sitt ansvar for tro — og mangel på tro i verden i dag.

Godt at konsilfedrene skrev «etter evne», det lyder heroligende. Eller gjør det det? For evner har vi alle, og det er alle våre evner vi skal bruke på en slik måte at «verden skal tro». Gjør vi det? Toner vi flagg der det kreves? Der vi bør? Eller bare der vi tør, uten at det koster — over evne? Og hva er over evne i kristen sammenheng? Hvor langt evnene rekker, vet vi ikke for vi har prøvet dem, og evner som ikke brukes, forkommer etterhvert . . .

Neida, vi kan ikke alle stå med gitar på gatehjørnene og forkynne Guds rike. Akkurat det gjør dessuten Frelsesarméen så godt, at vi trygt kan overlate det til den! Men det fins mange andre måter å forkynne evangeliet på. Like mange som det er kristne i verden. Og misjonsmarken ligger i dag oftest rett om hjørnet her i «den gamle verden» . . .

KARDINAL NEWMAN SOM PEDAGOG

Marit Flagestad

1

Kardinal John Henry Newman (1801 – 1890) er best kjent som teolog: Han var den teolog som oftest ble sitert under Det 2. Vatikankonsil. Men han var også en betydelig pedagog, og det er denne siden ved hans tankeverden *Marit Flagestad* – magister med avhandling om Newman – tar for seg i denne artikkelen.

John Henry Cardinal Newman (1801 – 1890) er best kjent som teolog. Som anglikansk prest ledet han Traktatbevegelsen i Oxford i 1830-årene. Etter han ble opptatt i den romersk katolske kirke i 1845, ble han vigslat til katolsk prest. Han sluttet seg til oratorianerne og opprettet et oratorium i Birmingham. Der bodde han i 40 år, mest opptatt av teologisk forfatterskap.

Interessen for hans tanker og idéer har stadig vært voksende, ikke minst etter Det 2. Vatikankonsil. At han var den oftest siterte teolog ved konsilet, skulle vise at hans tenkning var for fremtiden. Inntil nå er det skrevet omkring 10.000 avhandlinger om ham. De fleste gjelder hans teologi.

Men Newman var også en betydelig pedagog. I sin Oxford-tid arbeidet han som lærer ved Oriel College i flere år. Da det ble bestemt at det skulle grunnlegges et katolsk universitet i Dublin, ble han bedt om å overta rektorstillingen. Han stilte seg villig og hadde denne stillingen i syv år, fra 1851 – 1858. I løpet av denne tiden fikk han universitetet i gang, og hans retningslinjer ble i stor utstrekning fulgt også etter at han trakk seg tilbake.

Det viktigste kildemateriale når det gjelder hans pedagogiske tanker og idéer, finnes i forelesninger og artikler fra tiden i Dublin. Mye av dette stoffet finnes i den samlingen som har fått tittelen «The Idea of a University». Dette er både innholdsmessig og stilistisk høyverdig lesning. Tankene er fremdeles aktuelle, og litterært er det hans mesterverk.

Pedagogikk på 1800-tallet

Oppdragelse og undervisning gjennomgikk en revolusjonær utvikling i forrige århundre. Før opplysningstiden og den store franske revolusjon var det kirkesamfunnene som hadde ansvar for undervisningen. Det var temmelig begrenset hva det brede lag av folket fikk av kunnskaper i England, som forøvrig i hele Vest-Europa. Allerede skikkelig elementærundervisning måtte man betale for. Bare de velsituerte hadde anledning til å sende sine barn til skoler som førte frem til universitetet, og bare de få utvalgte kunne finansiere et studium i Oxford eller Cambridge.

Opplysningstiden krevde bedre undervisning for alle. Staten skulle ha ansvar for undervisningsinstitusjonene. Innholdet av undervisning

gen skulle forandres, slik at alle lærte det de trengte for sitt yrke og kunne bli mer dyktige og nyttige samfunnsborgere.

Disse grunnleggende prinsipper preget den debatt som Newman engasjerte seg i. Hans arbeidsområde var høyere undervisning, men hans pedagogiske idéer er i stor utstrekning gyldige for undervisning på alle nivåer. Særlig på tre områder har han ydet viktige bidrag til pedagogikken: Det gjelder spørsmålet om kirkens og religionens stilling, videre undervisningens innhold og mål, og endelig lærerens forhold til sine elever.

Kirkens rolle

Så lenge kirken hadde hånd om undervisningen, ville religion ha en sterk posisjon, både som undervisningsfag og som miljøfaktor. Det var ukjent i England før 1800 at barn av foreldre med forskjellig religion ble undervist sammen eller gikk på samme skole. Siden den anglikanske kirke var helt dominerende som statskirke, ble undervisningens muligheter for dissenterer sterkt begrenset. I Oxford og Cambridge var studentene ved universitetene knyttet til

Den ortodokse kirke i Hellas har kommet med sterk kritikk over at regjeringen i Aten har vedtatt å oppheve krigstilstanden med Albania som offisielt har vedvart til nå. Erkebiskop Seraphim karakteriserte vedtaket som «nådeløst forræderi» overfor de hundretusenere av gresk-ortodokse kristne i Albania som er offer for umenneskelig forfølgelse. Han har oppfordret sine landsmenn til å demonstrere mot regjeringens vedtak.

RHEINISCHER MERKUR

Mist ikke motet

Motstå fristelsen til motløshet, sa biskop Ludwig Averkamp i en preken nylig i forbindelse med avslutningen på feiringen av «1200 år kirke i Bremen». Selv om stadig flere synes å glemme Gud, og på tross av klare krisetegn når det gjelder videregivelse av troen, må ikke de kristne glemme det håp som er det sentrale i det glade budskap.

Han oppfordret de kristne til å følge

Jesu anvisning også der hvor den offentlige mening holder disse anvisninger for å være temmelig håpløse og umulige. Hold ut, slik som den hellige Willehad, som ikke straks så resultater av sitt arbeid da han som den første misjonær arbeidet i Bremen og landet omkring, var biskop Averkamps anbefaling. Det er utholdenheten i troen det kommer an på når vi skal forkynne det glade budskap. KNA

2

et college, hvor de bodde og fikk mye av sin undervisning. Og her kunne bare anglikanere slippe inn. Hvis velstående katolske foreldre ville gi sine sønner universitetsutdanning, måtte de sende dem til utlandet. Som rimelig kan være, ble de engelske katolikkens intellektuelle nivå svært lavt. Særlig ille var det i Irland, hvor over 80% av befolkningen var katolsk i 1845. Det eneste college ved landets universitet var anglikansk.

Myndighetene holdt fremdeles på prinsippet om separat undervisning for barn med forskjellig religionsbakgrunn for Englands vedkommende. Men i Irland ble det i 1832 innført statlig elementærundervisning som brøt med dette prinsipp. På grunn av den store fattigdom i landet gikk biskopene med på denne ordningen. De så ikke noen mulighet for å kunne tilby alle barn skolegang på annen måte. Men det var ikke til å unngå at de nye skolene ble brukt til proselyttmakeri. På grunn av disse erfaringer satte biskopene seg imot at det skulle opprettes høyere undervisningsinstitusjoner etter samme prinsipp. De fikk støtte i Roma. Som alternativ til de nye statlige skoler (colleges) ble det bestemt å grunnlegge et katolsk universitet i Dublin etter mønster fra universitetet i Louvain, som hadde vist seg vellykket.

Som anglikanere hadde Newman gått imot at universitetet i Oxford skulle gi plass for andre enn anglikanere. Han mente at den eksisterende ordning var uvurderlig for studente-

nes religiøse oppdragelse. Han forsvarte det samme prinsipp som katolikk, og mente derfor at det måtte bli et eget universitet for katolikker. Planen var opprinnelig at universitetet i Dublin skulle gi utdanning til engelsktalende katolikker fra hele verden. Da det ikke bare angikk irlenderne, var det naturlig for engelskmannen Newman å engasjere seg i prosjektet.

I noen forelesninger i forberedelsesepoken legger han frem hva et universitet egentlig er: En institusjon som har som sin primære oppgave å meddele kunnskap — kunnskap av alle slag. Så viktig den religiøse oppdragelse enn er, kommer den som noe sekundært. Kunnskapsformidling er det direkte mål. Men for et katolsk universitet vil det endelige mål være den religiøse oppdragelse. Når forholdene gjør det mulig, er et katolsk universitet absolutt å foretrekke for katolikker. Men i motsatt fall må de unge likevel få utdanning. I oldtiden sendte kristne foreldre sine sønner til det hedenske akademi i Aten, fordi det ikke forelå andre utdanningsmuligheter.

Newmans balanserte måte å tenke på kommer her tydelig frem: Ikke alt eller ingenting! Man må gjøre det beste ut av situasjonen slik den er. Da det viste seg at universitetet i Dublin ikke svarte til de store forventninger, og rekrutteringen fra andre engelsktalende land ble minimal, mente Newman at katolikker i England burde benytte den anledning som nå var åpnet til å studere i Oxford. Han planla et eget katolsk

college der og hadde selv tenkt å lede det. De kirkelige myndigheter satte seg imot. Dette skuffet ham dypt. For i en tid da rasjonalisme og positivisme hadde fått innpass, var det av avgjørende betydning å kunne møte disse retninger med likeverdig argumentasjon. De aksepterte ikke de kristne mysterier på åpenbaringsgrunn. For å bevare troen både hos leg og lærd var det nødvendig at deres angrep ble imøtegått på saklig måte.

Innhold og mål

Når det gjelder utdannelsens innhold og mål, er det to motsatte grunnprinsipper: Utdanning er nødvendig for samfunnets skyld, og utdanning er det enkelte menneskets rett for dets egen utviklings skyld.

Da staten begynte å overta utdannelsesinstitusjonene ved begynnelsen av forrige århundre, ble det førstnevnte prinsipp favorisert. For samfunnet var det om å gjøre at folk ble utdannet til å gjøre best mulig arbeid til det felles beste. Derfor så man yrkesutdanningen som det viktigste.

Allerede i første tiår av 1800-tallet ble det rettet sterk kritikk mot den klassiske utdanningen ved de gamle engelske universiteter med latin og gresk, filosofi, logikk og retorikk som hovedfag. Den var ikke yrkesrettet og derfor unyttig. Talsmenn for universitetene engasjerte seg i diskusjonen. De hevdet at utviklingen av individet er et mål i seg selv. Når en mann ble opplært direkte til det yrket han var bestemt for, innrømmet de at dette kunne bidra til

Britiske kirker på vei mot enhet

«En ny begynnelse.» Slik karakteriseres det steg som britiske kirkeledere tok ved en økumenisk konferanse i Derbyshire i september. For første gang er den romersk katolske kirke med i den prosessen som går under navnet «Ikke fremmede — men pilgrimer.»

På motet deltok 350 utsendinger fra forskjellige kirkesamfunn på De britiske øyer og fra Irland. Det har en tid vært en

alminnelig oppfatning at hvis enhetsprosessen skal komme videre, må Det britiske kirkeråd (BCC) — hvor katolikkene står utenfor — bli erstattet av et nytt «økumenisk instrument.»

På Swanwick-konferansen sa kardinal Basil Hume at den katolske kirke nå vil gå videre fra bare å samarbeide med andre kirkelige enheter til et forpliktende arbeid med full gjenforening som det endelige mål.

NØP

Bibler, kokebøker og moteblader

Bibler og bibeldeler har fått plass i hyllene i supermarkeder i Lima, takket være påtrykk fra Perus bibelselskap. Nå ligger bibelbøker sammen med moteblader og kokebøker, av og til forsynt med «tilbud»-etikett med rabattpris.

NYTT OM BIBELEN

god yrkesutøvelse, øke nasjonens rikdom og samfunnets komfort. Men blir et slikt prinsipp anvendt rigid, må den enkelte betale for det. Han vil bli en del av en maskin og synke dypere ned som rasjonelt vesen. Han vil personlig stagnere, selv om hans virksomhet kan ha fremgang. Et samfunn kan ikke bestå bare av spesialister, for livet i samfunnet krever mer av den enkelte enn yrkesutøvelse. Det kan man yte når man har fått en utdanning som den tradisjonelle klassiske.

Denne diskusjon pågikk da Newman kom til Oxford som ung student. Han ble engasjert, og disse tankene opptok ham hele livet. Han utviklet dem videre, og i Dublinforelesningene ga han dem det klassiske uttrykk. Han var talsmann for «liberal» utdanning eller almenutdanning. Universitetets kunnskapsformidling, dets essensielle oppgave, har som hovedmål å kultivere sinnet. Evnen til å tenke skal utvikles, men også måten å tenke på, og dette skal føre til en bestemt innstilling og holdning. Alle kunnskapsgrener må være representert. Menneskehetens akkumulerte tankeskatt skal formidles til hver ny generasjon — så langt forholdene tillater det. Intet universitet kan være på høyde på alle områder, men intet fagområde må prinsipielt utelates. All kunnskap er en helhet, en enhet, slik at hver del bare kan studeres med fullt utbytte når den sees i relasjon til de andre delene. Hvis for eksempel teologi tas vekk, påvirkes derved alle andre fag. Alle påvirker hverandre, og de blir

John Henry Newman, illustrasjon fra boken «7 Kristne der skapte fornyelse i verden», Katolsk Forlag, København.

Indisk kirke sender misjonærer til Danmark

Danmark vil om kort tid få sin første misjonær fra en luthersk kirke i India, Arcot lutherske kirke. Misjonær Raja Soctrates Sathyachander skal først bruke fire måneder på å studere dansk menighetsliv samtidig som han ved Universitetet i Århus skal studere nyere religiøse retninger.

4

forfalsket om et fagområde blir utelatt. Et fag er noe annet når det står for seg selv enn når det inngår i et system som det tar farge av. Hvert enkelt fag må få utvikle seg i frihet etter sin egenart, men alltid slik at det lar seg påvirke av alle de andre. Alle fag utfyller hverandre.

Når hvert fag holder seg til sitt fagområde, blir det ingen konflikt fagene imellom. Det skjer bare når de trenger seg inn på andre fagområder. Newman hadde for eksempel ingen vanskelighet med å akseptere Darwins forskningsresultater da de forelå.

Skulle da universitetets eneste oppgave være å utvikle tenkeevnen og forme mennesket? Eller skulle det også tas hensyn til det direkte nyttige? Skulle det også gis yrkesutdanning? Og kunne ikke yrkesrettede fag utvikle tenkeevnen? Disse spørsmål blir ikke direkte berørt i Dublinforelesningene. Men i de planer Newman la frem for undervisningen ved det katolske universitetet, kommer hans syn frem. Etter to år med almindannende fag skulle det være både medisinsk og juridisk fagstudium, klart yrkesrettet. Dessuten så han det som en oppgave for universitetet å studere og gjøre kjent den spesifikke irske kultur som var blitt forsømt på grunn av den engelske dominans gjennom århundrer: Irsk arkeologi og litteratur, for eksempel manuskripter fra middelalderen.

Prinsipielt mener Newman at kunnskapstilegnelse er et mål i seg selv. For å kunne tenke må man ha kunnskaper. Hvilken kunnskap er

ger. Misjonsoppgaven hans er tredelt: Mennesker som står utenfor kirken, områder hvor de nye religiøse bevegelsene er spesielt aktive og blant asiater, særlig singalesere og tamiler, som har flyktet til Danmark. — Dette er begynnelsen på en «to-veis trafikk» innenfor misjonsarbeid, sier biskop Moses Samuel i Arcot lutherske kirke.

NØP

Biskop refser militærregjeringen

Under sitt besøk i Vest-Tyskland nylig gikk den chilenske biskopen Thomas Gonzales Morales hardt ut mot tortur og ideologisk forfølgelse og mot mangelen på sosial rettferdighet i hans hjemland: Chile opplever for tiden «en av de verste kriser i menneskehetens historie». Statens oppga-

utséenheter, observasjonsevne, utholdenhet, ja, endog rettferdighetssans og godhet.

Denne utvikling av mennesket holder Newman for å være utdannelsens første og viktigste formål. Så langt det lar seg gjøre, bør menneskets natur perfektioneres. Det er hver enkelts viktigste oppgave, og det er den viktigste oppgaven for all oppdragelse og undervisning.

Lærer og elev

Newman la stor vekt på den levende kontakt mellom mennesker. Cor ad cor loquitur — hjerte taler til hjerte — det var hans kardinalmotto og også et livsmotto. Lærerfunksjonen og oppdragerfunksjonen stod sentralt i hans pedagogiske tenkning, og også kontakten mellom studentene eller elevene innbyrdes.

En mengde kunnskaper kan man lese seg til ved å sitte alene med sine bøker. Men ikke alt kan formidles ved det skrevne ord. Når man kommer til universitetet eller utdannelsesanstalten, er hele miljøet med og former personen. Både studenter og lærere kommer fra et vidt område og bringer med seg sine lands og sine distrikters kulturelle særdrag. Der ved blir samværet i seg selv berikende. Lærerne ved akademiet i Aten gjorde inntrykk ved selve sin fremtreden, allerede før de begynte å gi av sine kunnskapsskatter. Slike personligheter og velkvalifiserte fagfolk bør universitetslærere være. Ja, alle lærere bør ha noe av dette ved seg. De bør mestre sitt fagområde, og dertil formidle langt mer enn

Jeg trenger deg, Herre
som min lærer —
hver dag trenger jeg deg.
Gi meg den klare samvittigheten
som din ånd kan gi.
Mine ører er døde,
jeg kan ikke høre din stemme.
Mitt blikk er formørket,
jeg kan ikke se dine tegn.
Du alene kan skjerpe min hørsel,
og klarne mitt blikk
og rense mitt hjerte.
Lær meg å sitte ved dine føtter
og lytte til ditt ord.

John Henry Newman
fra «I Ditt nærvær». St. Olav forlag.

best egnet til å utvikle tenkeevnen og dermed forme mennesket? Newman holder på de klassiske fag: latin, gresk, logikk, retorikk — og grammatikk. Latin og gresk innbefatter kunnskap om den antikke kultur. Det er en avsporing hvis undervisningen blir drevet utelukkende som språklig drill. Det språklige og det innholdsmessige skal gå hånd i hånd. Latinsk komposisjon — å skrive latinske stiler hvor man utvikler en sentral idé — det er en god prøve på om man har utviklet sine evner til å tenke.

En av hans forelesninger handler om sivilisasjon og utdanning. I naturtilstanden er mennesket utrustet med forstand, bevissthet, følelser og lidenskaper. Hvis ikke disse egenskaper blir kultivert, handler mennesket på instinkt som et barn. Evnene kan utvikles ved systematisk bruk og bearbeidelse og kombinasjon. Denne bearbeidelse gjør mennesket sivilisert, gir selvkontroll, sikkerhet, helhet. Egenskaper som klokskap, for-

ver er å beskytte enkeltmennesket og samfunnslivet, men den chilenske militærregjering forsvarer et system som gjør menneskene til «objekter i maktens tjeneste» og fratar dem de «ugjenkallelige rettigheter» de har i kraft av sitt menneskeverd, sa biskop Gonzales. KNA

Nattherberge: omsorgsmiljø

På oppfordring fra Landsforeningen mot AIDS har Kirkens Bymisjon lagt fram planer til et nattherberge for gateprostituerte. Det vil få fast sengeplass til 6 personer og skal være åpent fra kl. 21 om kvelden til neste morgen.

Det er meningen å skape et omsorgs-

miljø, og sentrum i huset vil være fellesskap rundt et kveldsmåltid. Målet er å skape trygghet for brukerne, slik at den enkelte blir stimulert til å se framover, for om mulig å kunne bli i stand til å gjøre bruk av det som finnes av andre hjelpetilbud.

«Bymisjonøren», informasjonsblad for Kirkens Bymisjon

5

konkrete kunnskaper. De bør inspirere. Måten å opptre på er viktig, stemmebruken, bevegelsene, mine-spillet. Selv bør de være kommet et godt stykke på vei med å perfektjonere sin egen natur. Når det gjelder autoritet, er den avhengig av alt dette.

Allerede som ung collegelærer ved Oriel var Newman seg dette ansvar bevisst. Han var dengang mest opptatt av den moralske og religiøse side ved sitt arbeid. Historisk sett var en collegelærers oppgave mindre forbundet med sekulær kunnskapsmeddelelse enn med pastoral omsorg. Newman så sin lærervirksomhet som en slags prestetjeneste. En collegelærer skulle tilbringe mye av sin tid sammen med studentene, bli kjent med hver enkelt, delta i deres fritidsaktiviteter, spise en del måltider sammen med dem og samtale med dem. Han bekymret seg for de unges moralskeandel, som etter hans mening ble tatt for lite alvorlig ved Oriel. Blant rikmannssønnene var det mange som var mer opptatt av fest og moro enn av sine studier. Ved hans eget universitet i Dublin var slike problemer langt mindre. Også her skulle studentene leve i institusjoner, men hvert college var lite. De skulle inndeles i grupper på ca. 20, og for hver gruppe skulle det være 2–3 lærere, yngre menn som kunne tilbringe mest mulig tid sammen med studentene. Disse var svært unge, det alminnelige var 16 år ved inntak. Newman var liberal når det gjaldt disiplin i forhold til det som var vanlig på den tid, og også i

forhold til de irske biskoper som mente at han burde legge større vekt på formell disiplin.

I sin første rapport for universitetet fremlegger Newman sitt syn. Han er opptatt av å kombinere frihet med disiplin. Man har med gutter å gjøre som ikke lenger er barn, men heller ikke voksne. De befinner seg i den vanskeligste periode i livet. De forlanger den frihet som er deres rett, men venter å bli straffet med den mildhet som er et barns privilegium. Disse unge lar seg ikke drive eller dirigere, men er åpne for overtalelse og for innflytelse ved vennlighet og gjennom et personlig forhold. De må holdes på rett kjøll ved indirekte midler mer enn ved autoritære tiltak og direkte forbud. Om noen år er de voksne. For dem som har ansvaret for dem, er det en oppgave å lære dem å kjenne verden utenfor lekeplassen. Intet er farligere enn en brå overgang fra streng disiplin til full frihet. Man bør rettledede dem som en mild mor, en Alma Mater, en som *hvisker* sannheten, som påvirker hjertene, som advarer, som viser sympati. Men som også stanser dem når de forgår seg, og lærer den å dra nytte av sine feil. På dem ene side omhet og mildhet, endog en viss slapphet når det gjelder å overholde regler, på den andre siden en ivrig og våken oppmerksomhet. Det er en lettvent sak å sette opp lover og regler, rettferdiggjøre dem og overholde dem. Langt vanskeligere, ja, en kunst, er det å være årvåken hele tiden, opptre diskret, behandle hver enkelt individuelt, gå akkurat så

langt man bør i hvert tilfelle. Handle uten selviske motiver med alvor og likefremhet og slik at det ikke virker som partiskhet.

Det er forhåpentlig overflødig å si at Newman innså nødvendigheten av ytre disiplin. Et sitat fra rapporten viser hans standpunkt: «Den perfekte utdannelseinstitusjon må kombinere den makt som ligger i personlig innflytelse med den makt som ligger i organisert disiplin, men personlig innflytelse må komme først.»

For å gi religiøs påvirkning mente Newman at det var viktig å skaffe gode predikanter. Studentene skulle derved tiltrekkes av gudstjenesten. Tvang måtte ikke brukes. Newmans erfaringer fra Oxford tilsa at man burde ha en egen universitetskirke. Det var en oppgave han prioriterte. Han fikk bygget en liten basilika som vakte beundring.

Newman var ikke original i den forstand at han fremsatte messianske idéer som brøt helt med tradisjonen og øyeblikkelig skulle bringe de store omveltninger. Han tok tvært imot opp de tanker han møtte i sine omgivelser. Han sammenholdt dem med arven fra store tenkere gjennom historien og utviklet dem videre. Hans originalitet ligger i den kreative og balanserte måte han gjorde dette på, samt i hans sjeldne formuleringsevne. Hans verk er preget av helhet, aldri av ensidighet... Grunnlaget for hans tenkning er bevisstheten om at det finnes en uforanderlig sannhet, og at all sann viten utgjør en enhet og en helhet. ●

«Den lidende Guds mor» av Solrunn Nes. Dette ikonmotivet finnes ofte i kirker i Polen.

anledning Maria-året

*Frelserens mor!
I dette år som er viet deg,
er det vår store glede å lovprise deg.*

*Før verden ble skapt,
valgte Gud, vår Far, deg
for å virkeliggjøre den frelsesplan
han fra evighet av hadde lagt.
Du trodde på hans kjærlighet
og var lydlig mot hans ord.*

*Guds sønn
ville ha deg som sin mor
da han ble menneske
for å frelse mennesket.
Du tok imot ham
i villig lydighet,
med et udelt hjerte.*

*Helligånden elsket deg
som sin mystiske brud
og fylte deg med sin nådes gaver.
Du lot deg forme
av hans skjulte og mektige virke.*

*På terskelen til
det tredje kristne årtusen
betrør vi deg den kirke
som anerkjenner deg
og påkaller deg som mor.
Du som ved ditt liv
viste Kirken troens vei,
hjelp den også i dag
gjennom vanskeligheter og prøvelser.*

*Hjelp den til alltid og overalt
å være tegn på og redskap for
inderlig fellesskap med Gud
og enhet mellom mennesker.*

*Til deg, de kristnes mor,
betrør vi især
de folkeslag som i dette Maria-år
feirer at det er 600*) eller 1000 år**)
siden de tok imot Evangeliet.
Deres lange historie er dypt preget
av inderlig hengivelse til deg.
Vend ditt kjærlige blikk mot dem
og styrk alle
som lider for troens skyld.*

*Til deg,
alle menneskers og nasjoners mor,
betrør vi tillitsfullt
hele menneskeheten
med dens håp og dens frykt.
La den ikke mangle
den sanne visdoms lys.
Led den i dens søken
etter frihet og rettferd for alle.
Før dens skritt på fredens vei.
Hjelp alle til å finne Kristus,
han som er veien, sannheten og livet.
Støtt oss, kjære jomfru Maria,
på troens vei.
Hjelp oss ved din forbønn
å vinne den evige frelses nåde,
du gode, milde og kjære Guds mor
og vår mor, Maria.*

**) Litauen. **) Russland.*

Vatikanet i økonomiske vansker

For å bote på underskuddet i Vatikanets budsjett har kardinal Joseph Höffner, – ledende personlighet i Vatikanets finansgruppe, – foreslått en «skatt» for katolikker over hele verden. Første mål er å oppnå 95 millioner amerikanske dollar.

Dette års budsjett for Vatikanet vil antagelig ha et underskudd på 63 millioner amerikanske dollar.

CATHOLIC HERALD

Verdenskatekisme

Paven har utnevnt 7 redaksjonsmedlemmer som skal delta i utarbeidelsen av den verdenskatekisme som den ekstraordinære bispesynode i 1985 oppfordret til.

Verdenskatekismen skal ikke være en enhetskatekisme som anvendes overalt i verden, men et kompendium, en sammen-

fatning av den katolske lære i tros- og moralspørsmål, som de forskjellige nasjonale katekismer kan bruke som retningslinje.

Paven har utnevnt en kommisjon under kardinal Joseph Ratzingers ledelse til forberedelse av denne katekismen.

Fra KATOLSK ORIENTERING

Med tanke på pavebesøk i vårt land i nær fremtid har St. Olav villet kaste et blitt på pavenes historie. I 3 artikler bringer vi korte glimt av denne historie, hovedsakelig basert på lesningen av en omfattende pavehistorie utgitt av Herderbücherei.

I innledningen til boken «Papstgeschichte» av August Franzen og Remigius Bäumer (Herderbücherei) skriver forfatterne at det er et vågestykke å skrive «pavenes historie». August Franzen hadde startet arbeidet, som ble fullført etter hans død av Bäumer. «Vågestykket» så dagens lys første gang i 1974. Mine artikler bygger på 1982-utgaven.

De to lærde kirkehistorikerne oppgir en litteraturliste som er imponerende. Det er få forunt å lese så mye om emnet. Men Franzens og Bäumers «Papstgeschichte» på 448 sider er ingen dårlig erstatning, når man samtidig har i bakhodet alt man har lest av historie.

I denne oversikten over pavenes historie forutsetter jeg at en del av den historiske bakgrunn er kjent i store trekk.

Hovedinntrykk av pavenes lange historie

Når man forsøker å sette seg inn i pavenes historie, er det noen hovedinntrykk som sitter fast.

Først det overfladiske: Det har vært mange politiserende paver ned gjennom historien. Det har vært mange akk så «menneskelige» paver. Det har vært mange både italienske og andre fyrsteslekter involvert, med maktkamp og intriger. Det har vært mye verdslig tenkning som har preget pavenes gjerning.

Men hvis dette var hele bildet, ville vi da ha hatt en romersk-katolsk kirke idag? Den lyse siden ved pavenes historie er den dypere manifestasjon: Når det så som verst ut for Kirken, når paveveldet skled ut i den rene parodi, da sendte Gud en from tjener på Petri stol. Det skjedde igjen og igjen. Fromhet og redelighet kom i høysætet. Når noen paver en tid hadde formørket menneskenes tilværelse med sin maktbrynde og sine intriger, kom nye paver som lot det skapende lys skinne for menneskene.

Pavenes historie er en menneskenes historie. Samtidig kan nettopp pavenes historie bekrefte salmeordene: «Kirken den er et

gammelt hus, står om enn tårnene faller . . .» Mange tårn falt under pavenes krigstokter, også tårn hvor pavene hadde installert seg.

Men til tross for alt bulder og brak i mange pavers fotspor, vokste noe stille frem – den apostoliske tradisjon, evangeliets utbredelse, troens forankring.

De første århundrer

«Embedet» som Peters etterfølger, som paven innehar, betyr i sitt dypeste vesen at her er den som har det fremste hyrdeansvar for det kristne fellesskap. Den apostoliske tradisjon og biskopenes ordinasjon ble helt fra Kirkens første dager knyttet til Petri stol – krangelen gjaldt om denne skulle «plasseres» i det gamle Roma eller i Bysants.

Om suksesjonen i de første århundrer ikke var historisk eller kronologisk, så ble den hele tiden regnet for dogmatisk, og dermed autentisk. Dette er viktig å ha for øye, fordi pavenes kronologi i den første tiden er usikker. Syn-

Dokument om diakoni

«Vi vet at mange makter vil motarbeide oss, vi vet at veien vil bli lang og smertefull. Vi vet at vi ikke kan gjøre annet enn å ta opp vårt kors og følge i fotsprene til den lidende tjener, Kristus vår Herre. Hans seier over døden gir oss liv og håp!»

Slik lyder slutteksten til det offisielle

Larnaca-dokumentet om kirkens diakoni på vei mot år 2000. Kirkenes Verdensråd sender nå ut en bok som inneholder en redigert utgave av samtlige innlegg og gruppearbeider som ble lagt fram ved konferansen på Larnaca, på Kypros, i november i fjor. NØP

Paven velkommen til Sverige

Det okumeniske klima mellom den lutherske statskirke og den katolske kirke i Sverige er absolutt godt, hevdet den katolske biskop av Stockholm, Hubertus Brandenburg, under et besøk i Vest-Tyskland nylig. Han har bare fått positive reaksjoner fra statskirkeleg hold på planene om et pavebesøk i Norden. I Danmark derimot har disse planene blåst liv i en del gamle fordommer, sa biskop Brandenburg. KNA

TIL INDRE REFORM av Baby Johannessen

9

kroniseringen med andre historiske data fra oldtiden skjedde først i «middelalderen».

De første romerske pavers for-tjeneste var at de gjennom flere århundrer avverget det bysantisk-keiserlige kirkeregiment. Her kjempet pavene for Kirkens frihet og konsolidering, også ved hjelp av kirkemøter.

Uttrykket «pave» gjaldt i de første århundrer ikke bare biskopen av Roma — alle biskoper var «fedre», som ordet er utledet fra. Det var først i det 6. århundre etter Kristus at titelen ble forbeholdt biskopen av Roma. Østkirkens øverste leder ble da «patriark».

Med *Leo I* (440–461) — talene i parentes viser funksjonstiden som pave — besteg den første virkelige «pave» Petri stol. Han var den 45. kirkeleder etter Peter. Med ham ble pavetitelen «Peters stedfortreder» innført. Med *Leo I* fikk pavene jurisdiksjonsprimat over Vesten. Samtidig ble Kristi guddommelige og menneskelige natur stadfestet. Den vesterlandske teologi hadde fått sin basis, og pavene sin rettingsviser.

Skismaet mellom øst- og vestkirken skal vi la ligge her. Bare nevne at den striden opptok alle paver inntil bruddet var et faktum.

Kirken den er et gammelt hus, står om enn tårnene faller...

Gregor I, den store (590–604) foresto møtet mellom kristendommen og de germanske riker og ble veiviser i den vesterlandsk-

kristne middelalder. Gregor forsøkte å sette seg inn i germanernes primitive tenkemåte — naturfolkernes — og hans misjonæ-

Kjempefiksjon

Oswald von Nell-Breuning S.J., som anses for den katolske sosiallæres nestor, har ytret tvil om nytten av økonomiske sanksjoner mot Sør-Afrika. I et intervju med den tyske avisen «Deutsches allgemeines Sonntagsblatt» betoner han at denslags aksjoner sjelden rammer dem de burde ramme, men snarere går ut over de fattige. Det faktum taler mot sanksjoner.

Nell-Breuning kaller den internasjonale gjeldskrise for en kjempefiksjon og anbefaler

at gjelden strykes: «Det vi inntil nå har gitt, er tapt, og de renter vi krever, har fra begynnelsen av vært rent oppspinn. Man burde være mer ærlig, men sannsynligvis makter vi det ikke.»

Frigjøringsteologiens hovedanliggende slutter 97-årige Nell-Breuning seg til. Han har stor sympati for de følelser som utfolder seg der. Det er Helligåndens stormvind som har grepet de latin-amerikanske biskoper, revet dem ut av en stivnet, for-

feilet holdning og fort en stor del av presteskaper inn i en ny åpenhet og forståelse. Men pateren advarer mot å se politisk aktivitet som Kirkens egentlige oppgave. Det er ikke meningen at Kirken skal innføre demokratiet. Den skal rette opp menneskenes forhold til Gud, et forhold som er blitt skjevt på grunn av synden i verden. De kristnes karitative og sosiale innsats bør være en følge av deres tro og ikke være målet for den.

10

rer fikk råd ut fra denne innsikt. Gregor I var også opptatt av reformer i liturgien og gav messens kanon den form den har hatt helt til våre dager, med bl.a. den liturgiske sang. Gregor I sies å ha hatt enorm betydning som formidler mellom antikken og middelalderen.

Middelalderen

«Kirkestaten» var blitt en realitet. Pavedømmet ble en kasteball mellom adelen og andre politiske grupperinger. Keiser og statsmakt deltok i pavevalgene med intriger, våpen og hva det så måtte være. Et lyspunkt i den tiden var det at en av pavene sendte Ansgar som misjonær til de nordiske land.

Med *Nikolaus I* (858–867) besteg den betydeligste pave i tidlig middelalder Petri stol. Fra ham er det bevart brev hvor han knytter paveistolens autoritet direkte til Kristus. Denne paven ser seg som hyrde for de troende i hele verden, og som Kristi stedfortreder. Han ble av sine samtidige sett på som en ny Elias. Han hevdet med styrke sin autoritet overfor fyrstene og mente at også de måtte bøye seg for Guds påbud formidlet gjennom kirken.

Johannes VIII (872–882) var en dyktig pave. Han ble tatt av dage med gift. Nå begynte «den mørke middelalder». Etterhvert

kom Kirken og pavene i keiserens makt. Ingen pave ble valgt uten keiserens godkjennelse.

Pave *Benedikt VIII* (1012–1024) var politisk interessert, men han klarte også å gjennomføre reformer i Kirkens indre liv. Han gikk særlig imot presters ekteskap og sløsing med Kirkens eiendeler. Han avholdt sammen med keiseren en reformsynode i år 1022 (i Pavia) hvor bl.a. presters barn ble erklært for «uekte».

Da *Benedikt VIII* døde, ble hans bror, som ikke var presteviet (det ble kvikt ordnet!) innsatt som pave imot alle kanoniske bestemmelser. Han tok navnet *Johannes XIX* (1024–1032), og det var under hans styre at øst- og vestkirken ble definitivt skilt. Denne paven var helt under keiserens innflytelse.

Henimot år 1100 begynte kravet om frihet og uavhengighet for pavedømmet å bli hørbart. *Leo IX* (1049–1054) hadde inntatt pave stolen. Han regnes for en av de betydeligste personer i hele pavehistorien. Han hadde arbeidet som prest og var av adelslekt fra Elsass. Han gjennomførte store reformer innad i kirken. Han forsøkte også å få forsoning med østkirken, uten å lykkes.

Gregor VII (1073–1085) ville innføre «Guds rike på jorden», med streng lydighet fra de troen-

des side overfor paven. Tidligere paver hadde nok ikke vært helt heldige i sine anstrengelser overfor prestene og deres ekteskap – «synden» fortsatte nok, for ellers ville det neppe ha vært grunnlag for Gregor VII til å innskjerpe tidligere påbud. Det kom sterke protester fra kirken i Frankrike og Tyskland. Da bestemte en romersk synode i 1078 at alle biskoper som tillot sine prester å leve i konkubinat mot en rimelig godtgjørelse til Kirken, skulle suspenderes – altså biskopene! Slik ble prestesølibatet smått om senn innført – selv om det tok lang tid før «sidesprangene» opphørte.

Gregor VII's pontifikat innebar en betraktelig styrking av pave stolens moralske anseelse. Han skal være en av middelalderens beste paver.

Urban II (1088–1099) var mer omgjengelig enn Gregor VII hadde vært. Det var han som innførte «kirkegangspåbudet». De som brøt «gudstjenestefreden» skulle heretter få kirkelig straff.

En tid hadde kirken to paver. Det var i korstogenes og riddernes stormfulle dager. Men dette var samtidig også klostrenes blomstringstid.

Hadrian IV (1154–1159) – den tidligere britiske kardinal Nicolaus Brakespear som i

....Og Guds ord ble digitalisert.....

...Og Guds ord ble digitalisert... Slik lyder overskriften i en kunngjøring fra Australia. Med støtte fra Bibelselskapet har dataekspertene lagt inn hele Bibelen (King James-versjonen), et bibel-leksikon og en bibelordbok inn i en enkelt mikroprosessor. Begivenheten blir karakterisert som «et kjempeskritt videre i litteraturens, kommunikasjonens og teknologiens verden.» NØP

Spebarndødelighet – og flernasjonale selskaper

Når ca. 70.000 meksikanske småbarn dør for de fyller ett år, har det sammenheng med at flernasjonale selskaper har skaffet seg et marked for morsmelkerstatning, blir det meldt fra Inter Press Service.

Morsmelk beskytter særlig mot diaré – og luftveisinfeksjoner, som ifølge det mek-

sikanske helsedepartement er de fremste årsaker til spebarndødeligheten.

Morsmelkerstatningen inneholder ikke de sykdomsforebyggende stoffene som finnes i den ekte morsmelken, sier dr. Charlotte Bradley Reus, som har drevet omfattende undersøkelser av problemet.

REDD BARNA-AVISA

1151–52 var pavens utsending ved opprettelsen av erkebispesetet i Nidaros, ble en av banebryterne i Kirken. Han forsøkte med styrke å gjøre Kirken til en universell enhet og kjempet mot keiserens innflytelse over og i Kirken.

Coelestin III (1191–1198) var 85 år gammel og kardinal ved kurien da han ble valgt til pave. Han regnes for en av de betydeligste paver i historien. For Kirkens indre liv fikk han ryddet opp i finansene. Kurien ble dessuten siste rettsinstans innad i Kirken. Dette gav bedre arbeidsbetingelser for hans etterfølgere.

Med *Innocens III* (1198–1216) begynte en ny tid i pavedømmets historie. Han hevdet Kirkens og

Kirkestatens frihet med styrke utad og innad. Han stod fadder for fransiskanerordenen og gav klarsignal for dominikanerordenen. Han innskjerpet biskopenes hyrdeansvar, la ny vekt til Kirkens sakramenter, påla legfolket nye plikter i det religiøse liv og satte iverk korstog mot Islam. Innocens III hører til de store paver som har sittet på Petri stol.

Gregor IX (1227–1241) var den som satte arbeidet i gang med kirkeretten. Gregor IXs samling «Liber Extra» er kjernen i den kanoniske rett som gjaldt helt frem til 1918, da en ny kirkerett ble innført.

Pavestolen har iblant vært «ubesatt» i lang tid. Det skjedde da Clemens IV døde (1265–1268). Da gikk det nesten 3 år før Den hellige stol igjen hadde en pave. Kardinalkollegiet kom ikke til enighet før omsider en kompromisskandidat ble funnet. *Gregor X* (1271–1276), som ble kompromisspavens navn, etterlot seg (klok av skade?) en betydelig reform i kirken, nemlig reglene for pavevalg, som i det vesentlige har vært fulgt helt til våre dager.

Nikolaus IV (1288–1292) kom fra fransiskanerordenen og blir regnet som en av de store misjonspaver, selv om det var mens han var pave at de kristne besiddelser i Syria og Palestina (Det hellige land) gikk tapt.

Benediktinermunken som ble pave *Coelestin V* (1294) var alle-rede 80 år og satt ikke lenge i embedet. Han ble det levende bevis på at fromhet alene ikke strekker til for å lede en verdenskirke, når den nødvendige innsikt og lederegenskapene mangler. Han forlot embedet og ble eremitt.

Til gjengjeld hadde hans etterfølger *Bonifatius VIII* (1294–1303) autoritet, beslutningsdyktighet, klokskap og maktvilje i rikt monn, skal vi tro historikerne. Hans pontifikat betyr et vendepunkt i pavenes historie og begynnelsen til nedtrappingen av kuriens maktstilling. Ved hans navn hefter inkvisisjonen. Den ble en del av hans indrekirkelige «reformer». Jubelåret 1300 – Det hellige år – innebar høydepunktet i hans pontifikat, med stor avlat og pilgrimsferder til Roma. Bonifatius overvurderte sin makt og kom i klammeri med de verdslige makter. Resultatet av lange stridigheter var pavebul-len «Unam Sanctam», som proklamerte at det bare gis én kirke, med ett hode, Kristus, og at ikke noen pave kunne stilles for en menneskelig domstol. Det var tvertimot den verdslige makt som skulle innordne seg under Kirkens anordninger.

Pave Innocens III.

«Glasnost» – spennende, men også forvirrende

Hva har «glasnost» betydning hittil for de troende i Sovjetunionen? spør Michael Bourdeaux ved Keston College (kjent for sine Sovjet-studier).

Forandringene hittil bør hilses velkommen, sier Bourdeaux, men de medfører ikke at de som er uenige med marxist-leninismen plutselig får lov til å tale og handle fritt i samsvar med sin overbevisning.

Reformene som angår de troende, har hittil vært fragmentariske og provisoriske. Det har en tid vært snakket om en grunnleggende revisjon av de lover som regulerer den religiøse virksomhet, men hittil er ingen detaljer blitt kjent. Noen av lovene har vært anvendt på en mindre rigoros måte enn ellers i de senere år. Men fremdeles blir troende kristne fengslet . . .

For Sovjet-borgerne, troende som ikke-

troende – er det en spennende og samtidig forvirrende tid, sier Bourdeaux. Det er mulig at Gorbatsjov har planer om – og vil få gjennomført – grunnleggende reformer etterhvert som tiden går. Kanskje er han forsiktig med å gå altfor langt straks av frykt for reaksjoner blant partifellene. Noen er mer optimistiske enn andre når det gjelder Gorbatsjovs oppriktighet og intensjoner.

Fra «ROPET FRA ØST»

12

Katolske kvinners ønskeliste!

Verdens største kvinneorganisasjon – WUCWO (Verdensunionen av katolske kvinneorganisasjoner) – holdt sin generalforsamling, med innledende studiedager om emnet «Kvinner fremme – berikelse for alle», i London i sommer. Vårt hjemlige kvinneforbund NKKF var representert med hele fire delegater og to observatører, melder «NKKF-NYTT». De over 400 deltagere representerte ellers alle verdensdeler: selv Fiji-øyene var representert. Generalforsamlingen vedtok en resolusjon, som hver delegasjon skulle ta med hjem til sine biskoper: «Den er forlenget overlevert biskop Schwenzer,» melder Aimée Wedset, formann i NKKF og gjenvælt medlem av WUCWO's styre.

Her er ordlyden i WUCWO's «ønskeliste»:

«Budskap til bispesynoden fra Verdensunionen av katolske kvinneorganisasjoner (WUCWO):

Verdensunionen av katolske kvinneorganisasjoner har 30 millioner medlemmer. Unionens formål er: «å fremme katolske kvinners innsats i det menneskelige og kirkelige samfunn.» På bakgrunn av Guds folks behov og spesielt for å etterkomme pavens oppfordring om «i vid utstrekning å spørre legfolk selv til råds . . . under lokalkirkenes for-

beredelsesfase før bispesynoden», har WUCWO sendt et spørreskjema til hver enkelt medlemsorganisasjon i 62 land på 5 kontinenter.

Analysen av disse spørreskjemaene ble presentert og analysert på WUCWO's generalforsamling i London 15.–23. juli 1987. I forbindelse med den kommende synoden fremhever de 400 delegater fra hele verden følgende punkter om legfolk i sin alminnelighet og kvinner i særdeleshet:

1. Vi mener det er absolutt nødvendig at det opprettes et forum innen de lokale bispekonferanser hvor legfolks tro og spesielle måte å leve denne tro på, kan komme til uttrykk og danne et solid grunnlag for de avgjørelser som treffes i Kirken.

2. På grunnlag av Det 2. Vatikan-konsils dokumenter og den nye kirkerett ønsker vi en kirke hvor legfolk oppmuntres til å bruke den rett de – ifølge sin dåp – har til å delta fullt ut og på like fot i Kirkens sendelse.

3. Vi ønsker at synoden skal formulere et omfattende syn på legfolkets kall slik at Kirken kan oppleves som et fellesskap av alle troende, et fellesskap hvor geistlige og legfolk arbeider aktivt sammen.

4. Vi håper at biskopene vil bekrefte at Kirken gjennom legfolk – såvel kvinner som menn – kan nå frem til fornyet forståelse av evangeliets betydning og av åpenbaringen, og til nye former for kirkelige tjenester.

5. Vi ønsker at synoden gir klarere signaler om hvordan legfolk i privatliv og yrkesliv bedre kan virkeliggjøre sitt kall som døpte og fylle dette kall.

6. Vi venter at synoden vil rette spesiell oppmerksomhet på de hindringer kvinner møter i Kirken i dag, og at den vil vurdere deres rolle i samfunnet og i Kirken.

I betraktning av at over halvparten av legfolk er kvinner, ber de delegerte som er til stede ved WUCWO's generalforsamling, om det blant de legfolk som innbys til å ta aktivt del i bispesynodens drøftelser, må være like mange kvinner som menn, og at WUCWO må bli representert direkte.»

Maria Rosa — frodig nonne i Honduras

Søster Maria Rosa har en finger med i alt SOS-arbeid i Honduras. Hun går gjerne sine egne veier for å få fart på prosjekter hun er opptatt av. «På samme måte som de innsatte må forberedes på et liv i frihet når soningen er over, må våre barn forberedes på å leve et fullverdig liv når tiden i barnebyen er over», sier Maria Rosa.

Foruten et lite sykehus — som utdanner sykepleiere, — driver hun en jordbruks-

skole der også barnebybarna deltar: Barn og ungdom skal tjene penger på det de produserer samtidig som de lærer å dyrke jorden.

Med stort talent har søster Maria Rosa satset på produksjon av rød pepper og pryddplanter. Avlingene selges gjennom million-kontrakter med USA. Fortjeningen kommer SOS til gode — til beste for barn og unge i Honduras.

SOS-POSTEN
Nytt fra SOS-barnebyer

Kirken i Kina

I Kina er fremdeles bare den «nasjonale» katolske kirke anerkjent. Den hevder som kjent uavhengighet i forhold til Vatikanet.

I en tale til «Det nasjonale forbund av patriotiske katolikker» uttalte et medlem av det kinesiske politbyrå nylig at Vatikanet ikke må blande seg opp i kinesisk innenrikspolitikk.

Den kinesiske katolske kirke kan i år feire sitt 30-års jubileum.

CATHOLIC HERALD

En debatt Kirken ikke kommer utenom . . .

13

Det ville være en alvorlig feil hvis man utformet kvinnens rolle i Kirken etter mønster av de verdslige kvinnebevegelsers teori og praksis, men disse bevegelser har startet en debatt som Kirken ikke kommer utenom, sa kardinal Basil Hume i sin hilsmingstale i Westminster Cathedral til de vel 400 deltagerne på WUCWO's (Verdensunionen av katolske kvinneorganisasjoner) generalforsamling i sommer.

«Også innen Kirken må kvinnens likeberettigelse anerkjennes. Kvinnene bør ikke permanent forvises fra de stillinger hvor alle viktige avgjørelser treffes av menn alene — uten at kvinner spørres til råds og får del i ansvaret. Det går ikke lenger nedlatende å innskrenke kvinners arbeid i Kirken til å gjøre rent og

sette blomster på alteret,» sa kardinalen.

På den annen side dreier det seg ikke om en «maktfordeling». I Kirken dreier det seg ikke om å utøve makt, men om — i forening med Kristus — å tjene i kjærlighet. «Når vi taler om kvin-

nens eller andres rolle i Kirken, bør vi ikke tale om kontroll og herredømme, men om tjeneste til gagn for mennesker», understreket kardinal Hume. Politiske modeller lar seg ikke overføre til «Kirkens mysterium».

KATOLSK ORIENTERING

Vil ikke prestene arbeide i menighetene?

Helsingfors (NØP/KT). Er ikke menighetene lenger interessante som arbeidsplasser? Spørsmålet er aktuelt i Finland hvor man ser at stadig flere teologiske kandidater ikke vil bli presteviet. I tillegg søker stadig flere av de presteviede seg til annet arbeid utenfor menighetene, samtidig blir det stadig færre som søker seg til de teologiske fakultetene.

Professor Esko Koskenvesa ved Det teologiske fakultetet i Helsingfors, påpeker at mens det i 1984/85 bare var 14% av kandidatene som avsto fra prestevielse,

var prosenttallet 35 i 1986/87. Dette vil nok endre seg når man allerede til neste år også vil prestevie kvinner for første gang i Finland.

Den kristelige avisen Kotimaa har undersøkt denne «presteflukten» og funnet at årsakene ligger i dårlige lønninger og lang arbeidsuke for prestene. Men det hevdes også at «den kirkelige teologiens lave nivå» er en årsak til at mange av de presteutdannede ikke går inn i menighetsjobber. Mange føler de ikke får anvende sine teologiske kunnskaper i det vanlige menighetsarbeidet.

Situasjonen i Finland er vel ikke helt ulik den vi ser i Norge når det gjelder presteflukten fra menighetene. Men i Finland representerer kvinnene ennå en ikke kjent variabel hva angår rekrutteringen til presteyrket. Av de 530 som søkte opptak til teologistudiet i Helsingfors i år, ble det tatt opp 180. Omlag halvparten av disse er kvinner; og det er ikke noe nytt. Men fortsatt er de fleste teologiske kandidater menn — som altså mer og mer vegrer seg for å gå ut i menighetsjobb.

Vaktskifte i Osnabrück

Paven har godkjent avskjedsansøkningsen fra biskop Helmut H. Wittler av Osnabrück: Ludvig Averkamp, som siden 1985 har vært co-adjutor med etterfølgelsesrett, overtar hyrdeansvaret, melder *Katholische Nachrichten-Agentur*.

Norske katolikker har meget å takke biskop Wittler og de øvrige katolikker i bispedømmet Osnabrück for: bispedømmets Ansgarverk, som ble opprettet for vel 20 år siden etter initiativ fra biskop Wittler, har ydet – og yder fremdeles – uverderlig økonomisk og annen støtte til trosfeller i hele Norden. (St. Olavs red.)

Fri etter 42 år i fengsel

I juni fikk den 72 år gamle ukrainske forfatteren Danilo Shumuk forlate Sovjet etter å ha sonet tilsammen 42 år som politisk fange. Han har sittet i fangenskap både i Polen for krigen, i Tyskland under nazistene og det meste av etterkrigstiden i Sovjet.

14

TANKER FORAN

Siste omgang med svar på St. Olavs spørrerunde om norske legfolks ønsker og håp i forbindelse med bispesynodemøtet i Roma som i disse dager går mot slutten: Her er både nyttig nytenkning og selverkjennelse.

De første «svarere» hadde ordet i forrige nr. av bladet.

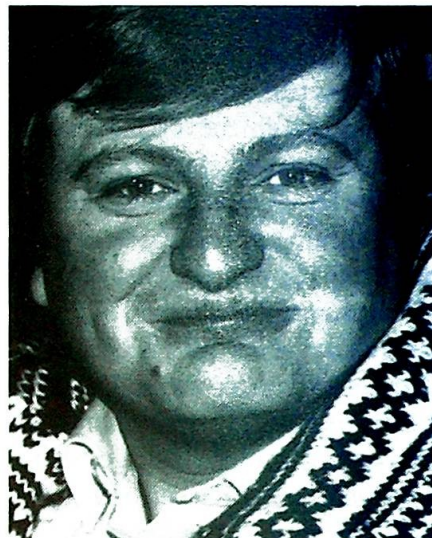
Turid Folkedal er nokså ny formann i Legmannsrådet i Oslo Katolske Bispedømme, men med lang katolsk fortid: fra St. Sunniva skole og den katolske speidertroppen til ivrig innsats i diverse menigheter land og strand rundt fra Levanger og sydover. Sånn er det å være legekone her tillands. Nå bor hun på Jevnaker med mann og et par hjemmeværende barn av i alt fire. På St. Olavs spørsmål om tanker for synoden, kommer pent håndskrevet svar – med nyttige

utropstegn – i posten:

Legfolkets oppgaver de senere år er blitt mer og mer omfattende. Men fremdeles hersker det en smule forvirring blant mange katolikker vedrørende «legmannsfunksjonen». Det er fortsatt mange som ikke synes å være helt klar over hva legfolket er, og slett ikke hva deres oppgaver består i!

Bispesynoden -87 skal bl.a. ta for seg hva som har skjedd med legfolkets stilling i de vel tyve år som er gått siden Det 2. Vatikan-konsil og se på nye måter å virkeliggjøre legmannsapostolatet på. Det turde bli et interessant og spennende referat vi får lese etter synoden.

Her er mitt ønske i forbindelse med synoden: Skal legfolk kunne iverksette noe, må oppgavene klargjøres! Og det er ofte dette som er så vanskelig. Jeg ønsker for oss alle at budskapet fra synoden må bli så klart og forståelig at alle kan fatte det! Og fatte mot!

Gunnar Markussen, er en av gjengangerne i katolsk ungdomsarbeid her i landet. En høyst talefor og meningsfylt ung mann som – i motsetning til sin arbeidsgiver NSB – er punktlig: Presis til avtalt tid ligger håndskrevne tanker på St. Olavs skrivebord. Og det til tross for at skriveren omgås computere til daglig! Det er håp for ungdommen, likevel... For ordens skyld opplyses at unge Markussen nylig passerte det magiske 35-tallet, grensen for medlemsskap i Unge Norske Katolikkers Forbund. Men ingen begynnende satthet ved hans meninger av den grunn!

Tanker om synoden? Jeg er helt enig med Emily Holm (i St. Olav nr. 9) som sier at legfolkets kall og oppdrag ikke kan sees isolert fra prestenes. Vi er alle i samme båt – vi deler samme skjebne og

De siste femten årene har han vært adoptert som samvittighetsfange. Han var domt for å ha laget «anti-sovjetisk propaganda.»

Danilo Shumuk er blitt et symbol på samvittighetsfangerens kamp for frihet – og en bekreftelse på at det nytter.

AMNESTY NYTT

Kirken i Ukraina

Den «hemmelige» katolske kirke i Sovjetrepublikken Ukraina – som teller fem millioner medlemmer – har nå stått offentlig fram. To biskoper, 23 prester, 12 munk og nærmere to hundre legfolk har sendt brev til Gorbatsjov og til paven og bedt om at kirken som ble oppløst i 1946, nå må bli offisielt anerkjent.

CATHOLIC HERALD

Kirken i Ukraina

Den ukrainske presten Roman Esyp er nå blitt frigitt etter sitt fengselsopphold. Den 35-årige pater Esyp ble i 1981 domt til fem år i arbeidsleir og tre år i eksil.

CATHOLIC HERALD

HØSTENS SYNODE (forts.)

15

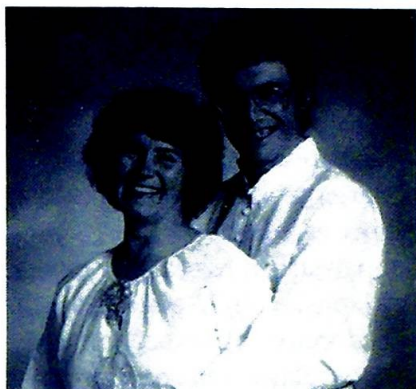
har selvfølgelig det samme ansvar. Men det er lite hjelp i å gi legfolk mer ansvar dersom de ikke også tar ansvar. Det blir ingen endring i Kirken uten at legfolket tar ansvar og gjennomfører tiltak enten de får lov eller ikke. Når Paulus snakker om at «dog er nådegavene mange, men Ånden er den samme», gjelder det oss alle.

Gjennom dåpen og fremingen har vi alle fått del i «den samme natur» som våre prester: Det heter jo så fint det alminnelige prestedømme. Jeg tviler på om den gjengse legmann i Norge er seg dette bevisst. Derfor er jeg noe pessimistisk – vi har det for godt? God prestedekning (i verdensmålestokk), og tyskere betaler regningen. Mitt råd vil være: Fjern disse godene, så kanskje den «sidrompa» norske katolikk våkner til dyst.

Kort fortalt bør man slutte å snakke om leg og lærd, det er ulike tjenester det dreier seg om. Videre håper jeg at biskopene ser seg selv som ledere (hyrder) og ikke som administratorer. Administrasjon er en profesjon, mens lederrollen er et kall, og kanskje er det profetkallet vi i dag trenger mest!

Hilkka og Helmut Krane er kjent langt utover Tromsø menighet der

de hører til støttepillarene. Deres tillitsvern og tjenester i katolsk sammenheng er legio, så også deres talenter: For tiden er Hilkka regionsleder der nord for Norges Katolske Kvinneforbund (og «huspoet» ved festlige anledninger), mens Helmut er formann i Legmannsrådet for Nord-Norge og kasserer i Norsk Katolsk Legmannsråd. Dessuten er de foreldre til 4 hvorav kun minstemann fremdeles kan kalles barn – og det bare såvidt.

Som ventet, får St. Olav omhyggelige svar på sine tre spørsmål:

Ønsker, forhåpninger?

– At synoden på en ny måte oppdager og tar konsekvensen av at legfolket må ha reelt ansvar for Kirkens utvikling: må ha et klart ledelsesansvar, og beslutende myndighet på de områder det har kompetanse/utvikler kompetanse. At synoden/biskopene går inn i forpliktende dialog med legfolket ved å la legfolket

delta i biskopenes konferanser, ved selv å delta i legfolkets fora. At synoden skal forstå hvor avhengig Kirken er av en slik utvikling. At synoden skal hjelpe også legfolket til å forstå denne sammenheng.

Engstelse?

– At synoden/biskopene diskuterer noe/noen som ikke er til stede, og at situasjonen deretter blir som nå – tross mange fine og voluminøse formuleringer om hvor viktig legfolkets innsats er.

– At stadig flere legfolk derfor ikke lenger orker «å trekke lasset».

Største utfordringen for Kirken i Norge og på lokalplanet?

– At vi som Kirken i Norge, lever som kristne i alle livets situasjoner, og på den måten ikke bare verbalt bringer Jesu budskap videre, men selv er den surdeigen som vokser.

– Å forvalte (lede, organisere på alle plan) oss selv, vår menighet, våre samlede ressurser slik at surdeigen kan få de beste vekstvilkår.

– At vi ikke havner i den fellen å givare beste krefter til organiseringsarbeidet, når Kristus egentlig trenger dem til kjærlighetsgjerningen (omsorg for medmennesker, tilbedelse).

– At vi i fellesskapet med Kristus i mye større grad bevisst oppmuntrer og støtter hverandre i alle de virksomheter dette fellesskapet omfatter.

Kirken i Burundi

I september var det igjen statskupp i en av de sentral-afrikanske republikker. Det blir hevdet at kirkelige krefter stod bak kuppet i Burundi, som fratok oberst Jean-Baptiste Bayaza hans overherredomme.

Det blir antatt at to tredjedeler av Burundis befolkning (på i alt fem millioner) er katolikker. Siden 1980 er 450 katolske prester blitt utvist fra landet. I juni i år ble all religiøs aktivitet utenom søndagene forbudt. CATHOLIC HERALD

Paraguay

Den katolske kirken i Paraguay vil spille en viktig rolle i kampen for å oppheve general Stroessners 30 årige militærdiktatur. Det er den paraguyanske biskop Mario Melanio Medina som opplyser dette.

Medina er hovedarkitekten bak Kirkens såkalte nasjonale dialog for å innføre frie valg og demokrati i denne søramerikanske republikken.

Nylig besøkte biskop Medina Nord-Ame-

rika for å informere om situasjonen i sitt hjemland. Manglende informasjon om Paraguay i USA, Canada og Europa er, ifølge biskopen, hovedårsaken til at Stroessner har kunnet sitte med makten helt siden 1954.

Forholdet mellom Stroessner og Kirken har vært spent i flere år, etter at Kirken i 1979 krevde respekt for menneskerettighetene og forsvarte de fattiges rettigheter til å organisere seg.

INTER PRESS SERVICE/FOLKEVETT

Katolsk statistikk – anno 1887

Bispesynoden – i tall og proporsjoner

Ved «verdensbispesynoden» i Roma, som i disse dager nærmer seg slutten, deltar 231 stemmeberettigede biskoper og andre geistlige. 114 av dem deltar for første gang i en bispesynode, mens de øvrige har «synodeerfaring», opplyser bispesynodens generalsekretariat.

Europa stiller med den største delegasjon, hele 75. Det amerikanske kontinent står for 65 synodefedre, 47 kommer fra Afrika, mens Australia og Oseania har henholdsvis 36 og 7.

153 av synodefedrene – altså nær to tredjedeler av det samlede antall – representerer bispekonferansene. De øvrige er: 14 representanter for orientalske kirker som er «uniert» med Roma, 23 representanter for den romerske kurie, altså sentralforvaltningen i den katolske kirke (nærmere bestemt sjefene for de viktigste kuriekontorer), 10 representanter for Unionen av Ordensforesatte (som også representerer de kvinnelige ordener) og 30 representanter som paven har rett til å utnevne direkte.

Legfolket er representert med 60 observatører utnevnt av paven: 33 menn og 27 kvinner samt 5 ektepar. Observatørene får være til stede ved den innledende generaldebatt, men de har ikke talerett. Under arbeidet i de enkelte språkgrupper har de rett til å uttale seg.

KATOLSK ORIENTERING/KNA

Fra «St. Olav-1897»

Den 1ste januar gaves der i den katolske kirke foruden hs. helliged paven:

62 kardinaler, hvoraf 3 er patriarker, 34 diöcesanerkebiskoper, 13 titular-erkebiskoper eller biskoper og 12 prester eller diakoner; 8 kardinalater er ledige.

9 patriarker, hvoraf 5 er diöcesan-erkebiskoper; 1 patriarkat er ledigt. 785 latinske og 52 orientalske diöcesan-erkebiskoper; 80 diöcesan-erkebispedømmer og bispedømmer er ledige.

324 titular-erkebispedømmer og bispedømmer.

15 erkebiskper og biskoper uden titel.

8 prælater med biskoppelig rang, uden biskoppelig konsekration; 3 prælaturer er ledige og 3 besatte af kardinaler og biskoper.

Kirken har 70 kardinalater, 12 patriarkater, 820 latinske og 56 orientalske erkebiske- og bispesæder, 9 apostoliske delegaturer, 120 apostoliske vikariater og 39 apostoliske præfekturer. Heraf har pave Leo XIII oprettet 1 patriarkat, 29 erkebispedømmer, 84 bispedømmer, 2 apostoliske delegaturer, 49 apostoliske vikariater og 18 apostoliske præfekturer.

Paven har 163 biskoppelige og 2 fyrstelige tronassistenter, 191 apostoliske protonotarer, 182 husprælater, 633 geistlige geheimkammerherrer, 6 læg-geheimkammerherrer af første, 4 af anden og 318 af tredje rangklasse, hvoraf de fleste er adelige herrer, 305 geistlige æreskammerherrer, 210 geistlige æreskammerherrer extra urbem, 4 læg-æreskammerherrer af første og 121 af anden rangklasse, 6 geheimkapellaner, 52 æresgeheimkapellaner, 86 æresgeheimkapellaner extra urbem, 2 geheimklerikere, 6 kapellaner, 14 supernumerarkapellaner og 10 geistlige ceremoniemestre. De fleste af disse dignitærer bor ikke i Rom, og deres prælatur og værdighed er kun en hædrende udmerkelse; men naar de kommer til Rom har de rang, og de fleste af dem ogsaa tjeneste ved det pavelige hof. En del af dem er derimod ansat ved det pavelige hof og i de forskjellige grene af den kirkelige forvaltning, som omfatter 12 kongregationer eller departementer.

Kirken tæller 4 kannikordener, 10 munkeordener, 17 mendikantordener, 8 samfund af regulære prester, 31 prestekongregationer og 6 brødrekongregationer, foruden nonnekongregationerne og talrige biskoppelige kongregationer.

Katholikernes antal er imellem 247 og 250 millioner.

Kirken i Nicaragua

Regjeringen har gitt ordre om å gjenåpne radiostasjonen for den katolske kirken i landet, opplyser Nicaraguas president Daniel Ortega. NTB kan også melde at opposisjonsavisen «La Prensa» — i hovedstaden Managua — nå får komme ut igjen, usensurert.

Ellers har *Catholic Herald* nylig meldt at to landsforviste prester, tiltalt for opposisjon mot den sandinistiske regjeringen, har vendt tilbake til sitt hjemland. I følge med erkebiskopen av Mangua, kardinal Miguel Obando y Bravo (som selv er en ivrig kritiker av det nåværende styre) ble de mottatt med stor jubel.

Protest mot USA-hjelp til contras

«I Guds navn, stopp contra-terrorismen!» heter det i en uttalelse fra over tre hundre ledere for kristne og jodiske trossamfunn i USA.

Uttalelsen foyrer seg inn i striden som pågår om USA skal fortsette hjelpen til de USA-støttede Contras-styrkene i Nicaragua.

INTER PRESS SERVICE

«Katolsk dialog»

17

*Et godt råd:
Prøv «Katolsk dialog»,
skriver
pater Albert Raulin
i denne anmeldelsen
av de danske jesuitters
tidsskrift.*

Norske katolikker har all grunn til å misunne Danmark (og Sverige) deres jesuitter. Ikke det at våre jesuitter ikke gjør et godt arbeid — men de er så få! Grunnlovens § 2 har vært meget effektiv og holdt jesuittene borte helt til 1953. Det merkes!

Danmark har ikke hatt lignende restriksjoner. Derfor har jesuittene kunnet virke uhindret. Så tidlig som i 1873 slo de seg ned i København og Aarhus. Før første verdenskrig hadde de allerede et blomstrende gymnas i Ordrup (med både tysk og dansk seksjon). Deres plass i dansk katolisisme har vært meget stor, og deres innsats imponerende. Niels Steensens gymnasium er deres verk.

I 72 år har jesuittene utgitt et «åndelig» blad. Annet kunne man ikke vente av et prestesamfunn som misjonerer gjennom sin velprøvede «spiritualitet» (Ignatius' varemerke).

Men tidene forandrer seg, og jesuittene er kjent for sin evne til å tilpasse seg skiftende forhold. Bladet har derfor forandret sitt utseende (alle tidsskrifter med en viss ansiennitet gjør det), men også navnet. «Budbringer» (som bar bud om Kristi kjærlighet manifestert gjennom Jesu hellige hjerte), ble i en første omgang «Magasin», og siden 1986 heter den «Katolsk dialog.»

Foran meg ligger syv numre av bladet, og jeg vil si at det — i all beskjedenhet, tilpasset våre forhold — fortjener undertittelen «Tidsskrift for nyere teologi og spiritualitet». Tidsskriftet bærer jesuittenes preg, og der finnes virkelig en redaksjonell linje (dog uten «lederartikler»). Men jesuittene omgir seg også med dyktige danske teologer, som ikke er jesuitter.

Artiklene er stort sett forfattet av teologer, men ikke for teologer. De henvender seg til mennesker med almene kunnskaper om katolsk tenkning. Aktuelle emner blir behandlet: etiske (bio-etiske!) eksegetiske, psykologiske m.m. Alt dette er meget lesverdig. Det er umulig på forhånd å avgjøre hvilket stoff det er som vil interessere lesere av «St. Olav». Smak og interesser er så forskjellige. Personlig har jeg hatt spesielt stor glede av en rekke artikler av Kaare Osorio om «Petersbilledet i

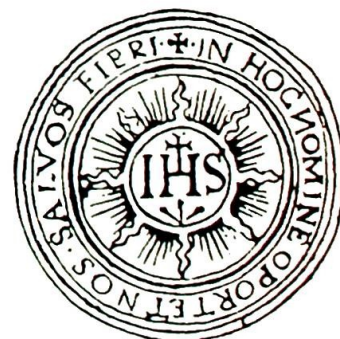
Lukasskrifterne», og av et portrett av pater Pedro Arrupe, som i mange år var jesuittenes general og til slutt ble en kontroversiell skikkelse.

«Katolsk Dialog» vil ikke konkurrere med et blad som «St. Olav», idet den nok er «aktuell», men bevisst ikke «journalistisk» — en og samme artikkel kan fortsette gjennom flere numre, og bildematerialet er lite. Et godt råd: Prøv «Katolsk Dialog». Et nummer koster 15 danske kroner. Årsabonnementet er 85. Adressen er: Skt. Kjeldsgade 3, DK 2100 KØBENHAVN Ø, Danmark.

Katolsk Dialog.
Tidsskrift for nyere
teologi og spiritualitet.
København.

Niels Steensens Forlag.
(Utkommer 6 ganger
årlig).

Til salgs i St. Olav Bokhandel —
fra nr. 1-87.

Mor Teresa i Sovjetunionen

Mor Teresa gir seg ikke! Etter at seks dagers besøk i Sovjetunionen er det lykket henne å få sende nonner også til dette landet. Sostrene skal arbeide i barnehjem, eldreheim og sykehus. Mor Teresas misjonsvirksomhet har ført hennes medsostre til 76 land spredt over hele jordkloden.

CATHOLIC HERALD

Økumenisk arbeids- og forsoningsleir i Honduras

Tegucigalpa (NØP/EPS) 23 unge fra Honduras og to fra Costa Rica har bygget et forsoningscenter. Senteret er tiltenkt katolsk og protestantisk ungdom i Latin-Amerika og er det eneste av sitt slag på hele kontinentet, forteller Roberto

Le Maitre, som er med i foreningen Latin-amerikansk økumenisk ungdom. Ungdommene skal sammen studere bibeltekster og besøke forskjellige menigheter i ulike kirkesamfunn. Erfaringene fra senteret så langt har vært meget positive, sier Roberto Le Maitre.

18

Økumenikk nødvendig

Klimaskifte! slik karakteriserer fransiskanerpater Wilhelm Hertman den utvikling som har funnet sted innenfor våre kirkesamfunn i forhold til den økumeniske tanke. — Vi har fått et gjennombrudd for den økumeniske idé ikke bare ved at vi nå snakker hyggelig til hverandre i de forskjellige kirkesamfunn, men kanskje fremfor alt ved at Den norske kirke begynner å interessere seg og engasjere seg for økumeniske problemstillinger.

Når pater Hertman nå forlater Bergen og Norge, er en epoke i det lokale og nasjonale økume-

niske liv avsluttet. I 33 år har han arbeidet for å fremme den økumeniske idé i vårt kirkelige miljø,

og det har satt sine spor. Han har i en mannsalder vært den drivende kraft i det lokale økumeniske arbeidet i Bergen.

Men også for den nasjonale økumeniske utvikling har Hertman spilt en viktig rolle. Blant annet var han en av den katolske kirkes representanter i den nasjonale luthersk-katolske dialogkommisjon som har drøftet flere av de grunnleggende teologiske stridsspørsmål som skiller de to kirkesamfunn.

Torbjørn Wilhelmsen,
Norsk Økumenisk Pressebyrå.

Varm takk fra kardinal Glemp

— Hjertelig takk for den gjestfrihet og vennlighet De viste meg og mitt reisefølge under vårt opphold i Norge, skriver kardinal Glemp i et brev til biskop Gerhard Schwenzer: Kardinal Glemp var, som kjent, «økumenisk gjest» her i landet tidligere i år, invitert av biskop Andreas Aarflot og biskop Gerhard Schwenzer — og jeg ber Dem om å bringe takken videre til alle som hjalp oss underveis, og til alle som på en eller annen måte bidro til å gjøre vårt opphold i Norge til en slik uforglemmelig opplevelse.

— I Norge ble jeg ikke bare kjent med et vakkert land, men også med

edle mennesker, skriver kardinalen. Han roser det velorganiserte opplegget som bragte ham land og strand rundt på noe nær rekordtid. — Møter med så mange mennesker og på så mange forskjellige steder ga meg mulighet til å bli bedre kjent med den protestantiske kirke i Norge, med biskoper og geistlige. Overalt ble jeg møtt med broderlig vennlighet: Her var sann økumenisk ånd.

— Jeg fikk også anledning til å takke nordmenn og polske emigranter for all den materielle støtte de har ydet mitt land i disse vanskelige tider. Denne kjærlighetsgave fra kristne nordmenn er et vakkert vitnesbyrd,

gitt for Kristi skyld, skriver kardinal Glemp.

+ Josef kardinal Glemp

Józef Kardinal Glemp

RIP

Vår kjære medsøster
 SØSTER HENRIKKE OOSTERMAN
 døde den 25. september
 i en alder av 82 år.
 Den avdøde anbefales til de troendes for-
 bønn.
 ST. FRANCISKUS SØSTRENE

*Jeg løfter mine øyne til fjellene,
 hvorfra skal hjelpen komme?
 Min hjelp kommer fra Herren,
 han som skapte himmel og jord.*

100-årsjubileum ved St. Elisabeth

19

Den 16. september i år var det 100 år siden *St. Elisabethsøstrene* etablerte sin virksomhet i Trondheim. Begynnelsen var mer enn beskjeden: fem senger og tre rom var alt de seks utenlandske ordenssøstrene hadde til rådighet. På 1930-tallet utviklet sykehuset seg til en mønsterbedrift som hadde det mest avanserte utstyr det var mulig å skaffe. I 1982 ble sykehuset overtatt av Regionssykehuset i Trondheim.

I dag er det bare tre Elisabeth-søstre igjen i trønderhovedstaden, og de tre – søster Gisela, søster Siegberta og søster Caritas sammen med søster Blanka fra Lillestrøm – var æresgjester ved 100-årsfeiringen.

«Mange gjeve gjester møtte fram til 100-årsjubiléet som startet i det lille hospitalet der pater Mattias Scherf talte,» skriver «Adresseavisen» i sitt referat fra feiringen. Pater Scherf minnet om det store arbeid St. Elisabethsøstrene har utført i Trondheim opp gjennom årene både ved sykehuset og ved ambulant sykepleie som særlig i de første årene var en viktig del av deres virke. Litt historikk ble også flettet inn: St. Elisabeth-ordenen ble opprettet i 1832, navnet og inspirasjonen har den fra Elisabeth av

«Elisabeth hjelper de trengende» – tresnitt fra «Cronica sant Elisabeth zu Deutsch», trykket av Matthes Maler Erfurt, 1520

Thüringen (1207–1231), en ungarsk prinsesse som ble gift med landgreven av Thüringen, men som ble kjent for sitt selvutslettende arbeid blant fattige og

syke: Hun ble helgenkåret kort tid etter sin død.

Overlege Per Schjetne, som har vært ved hospitalet i 25 år, kom i sin tale med en varm hyllest til søstrene og sykehuset. Han fremholdt at titusenvis av trøndere kunne takke St. Elisabethsøstrene for liv og helse: «Pleie og lindring var ordenssøstrenes viktigste misjon, og det arbeidet de utførte gjennom de 95 år, kan ikke vurderes høyt nok. Tilværelsen besto av ulønnet arbeid, bønn, måltider, søvn – i den grad det siste var mulig.»

Søster Caritas hilste på vegne av søstrene som ser tilbake med glede og takknemlighet på det arbeide de har fått utføre i nestekjærlighetens tjeneste. I sin tale minnet hun også om den tragiske togulykken på Skansen i 1921 i forbindelse med åpningen av Rørosbanen. Da var priorinnen fra St. Elisabeth den første som kom til ulykkesstedet der hun ga de sårede førstehjelp. Kong Haakon kom selv senere til sykehuset og takket søstrene for deres innsats under ulykken.

Det ble både gaver og mange vakre og takknemlig ord til søstrene under feiringen på St. Elisabeth – fra fylkessykehussjef Sjur Børve og fra representanter for kommunen. ●

Første offisielle besøk

I september var seks fremstående representanter for Den russisk-ortodokse kirke, med erkebiskop Kasinorsk Symon av Ryazan i spissen, på Norges-besøk. De var invitert hit av Mellomkirkelig Råd og Bibelselskapet, og besøket, som er det første med offisiell status, var en gjenvisitt for et lignende besøk i Sovjet av norske kirkeledere for noen år siden.

Under sitt opphold deltok delegasjonen i en konsultasjon om bibelbruk og bibel-oversettelse. Den bibeloversettelse som brukes i den russiske kirke i dag, er fra 1865, og man overveier mulighetene for en eventuell ny oversettelse.

Under en pressekonferanse i forbindelse med besøket sa professor Vitalij Borovoj,

som er nestleder for sin kirkes avdeling for internasjonalt samarbeid, at det er visse tegn på at kirkens stilling er blitt bedre i Sovjet under den nye «glasnost-politikk», men ut over frigivelse av en del kristne samvittighetsfanger og et par nye kirkebygg, hvorav et i Gorkij, var det lite konkret han kunne vise til.

LESERNE SKRIVER

FORTJENEST-MEDALJEN

I artikkelen (i nr. 9-87) fremkommer det at søster Felicia er den første katolske ordenssøster som har fått «kongelig heder» for innsats i skolen.

Søster Rita van Balen mottok Fortjenestmedaljen da hun sluttet som rektor ved St. Paul skole i Bergen i juni 1987.

Sr. Rita er født 19. november 1909 i Nederland. Etter såvel utdanning som praksis som lærer, kom hun til Norge som novise 1. april 1932 i søsterkongregasjonen av St. Franciscus Xaverius. Kun avbrutt av kortere opphold i Arendal og Haugesund de første krigsårene, arbeidet hun ved St. Paul skole fra 1933 og frem til hun gikk av. De siste 30 årene var hun skolens leder.

Da søster Rita kom til skolen, var det en liten menighetsskole for ca. 35 katolske barn, men under krigen begynte skolen å åpne sine porter for også for ikke-katolske elever. Siden har skolen vokst til den ved sitt 100 års jubileum i 1973 stod frem som en

fullt utbygget grunnskole, 1. – 10. klasse samt førskole, med godt over 200 elever.

Denne fremvekst og skolens fortsatte eksistens, skyldes først og fremst søster Ritas fremragende ledelse av skolen i mange og ofte vanskelige år.

Etter sin innsats på skolen, flyttet søster Rita først til Stord og grunnla Franciscussøstrenes kommunitet der.

Søster Rita bor nå i Nederland hvor hun fortsatt gjør noe tjeneste i undervisning. Hun har mange venner, tidligere elever og medarbeidere i Bergen som husker på henne som en selvoppofrende og dyktig leder av St. Paul skole.

Gjermund Hoegh
rektor

St. Olav beklager: vi bare refererte det som ble sagt under høytideligheten på St. Sunniva. Og gleder oss selvsagt over at flere av «dem som æres bør», er blitt påskjønt.

Kjære St. Olav!

Som eneste katolske tidsskrift kan Dere være sikker på at Deres stemme blir lagt merke til også utenfor vår lille katolske menighet. Dette betinger et spesielt ansvar.

Da nummer 8 av tidsskriftet lå på skrivebordet mitt, ble jeg skremt av artikkelen «Guds mor – men ikke jomfru?» undertegnet redaksjonelt. Hvorfor gir ikke artikkelforfatteren seg til kjenne i diskusjonen om en så viktig sak som skapte store bølger i Vest-Tyskland? Eller representerer artikkelen hele redaksjonens syn? – noe jeg ikke håper!

Man kan være uenig med fru Ranke-Heinemann og holde fast ved trosartikkelen om jomfrufødselen. La oss gjøre dette! Men ikke med en slik spydig redegjørelse. Ikke i en eneste setning har artikkelforfatteren forsøkt å sette seg inn i eller vise tegn til forståelse for hennes anliggende. Heller ble det ikke nevnt at her blir en meget habil representant for den såkalte «venstre-katolisismen» mer eller mindre skjøvet utover sidelinjen. Jeg tillater meg hermed som legmann å tilføye noen bemerkninger til artikkelen.

Fru Ranke-Heinemann har selv kommentert sin sak bl.a. i «Die Zeit», Nr. 31, 1987 s. 29ff. og i «Der Vorwärts», Nr. 23, 1987, – s. 11ff. Hun nevner at hun ser selv parallellen til Hans Küngs situasjon. På spørsmålet om her ved siden av den teologiske diskusjon også foregår en politisk kamp, svarer hun med et ubetinget ja. På den ene siden mot de svært dominerende konservative krefter i det

Dokument om moralteologi

Vatikanet forbereder et dokument om moralteologi, hensikten er å yde hjelp til katolikkene i en «forandret sosio-kulturell sammenheng», uttalte paven for en tid siden i et apostolisk skriv til Redemptorist-ordenen i anledning av 200-årsdødsdagen for ordenens stifter, St. Alphons Liguori. I brevet til Redemptoristene fremhevet paven ordensstifterens holdning til teologisk forskning og hans forsvar for

pavens primat og useilbarlighet «i vanskelige tider».

«Særlig i vår tid må man ikke overse moralteologiens betydning,» skriver paven. En av Kirkens oppgaver i dag er å få folk til å gjenoppdage det rette forhold mellom sannhet, godhet og frihet – et forhold som «for det meste er gått tapt i dagens kultur».

Vatikanet vil komme med sitt «opplysningsbidrag» som vil «ta opp moralteologiske spørsmål på et bredt grunnlag». Det

er ikke lett å finne svar på de nye moralske spørsmål som stilles i dag, skriver paven, men at det er katolikkens plikt – både som enkeltindivider og lærere – å følge «Guds ord slik det tolkes autoritativt av Kirkens læreembede.» Men Kirkens lære må anvendes med pastoral toleranse og kjærlighet.

Paven skriver intet om når dokumentet kan ventes, heller ikke hvilken instans i Vatikanet som skal utarbeide det.

ORIGINS

tyske episkopat helt siden 30 årene, på den andre siden også mot Pave Johannes Paul IIs konservatisme, som hun mener går spesielt utover kvinnens plass og rettigheter i vår kirke. Deltagelsen av kvinner i liturgien er utvilsomt blitt vanskeligere de senere år.

Fru Ranke-Heinemann er en forgrunnsperson i den tyske fredsbevegelsen, og hun påpeker stadig motsetningen mellom det å være abortmotstander og samtidig samtykke i opprustningen (som de tyske biskoper i sitt flertall støtter – derfor «NATO-episkopat»). Hun er som mange «venstre-katolikker» mot abort og kjernevåpen.

En kvinnelig katolsk teologiprofessor må være en raritet i vår verdensomspennende kirke. At hun er spesielt opptatt av mariologien, synes å være naturlig, og iallefall jeg blir lydhør når man blir konfrontert med en del av hennes argumenter som har klare feministiske trekk. Vi blir her minnet om at Pave Johannes Paul I erklærte: Gud er ikke bare far, men også mor! Teologiprofessoren belyser deler av innholdet i jomfruelighetsdogmet med tradisjonelle mannlige tyske teologistemmer, som mente at kvinnen er ikke mannen likeverdig, og at f.eks. ved unnfangelsen mannens rolle er mer betydningsfull. Hun belegger at den tradisjonelle teologien fortsatt dominerer i hodet og i skrifter fra «moderne» teologer. Den tradisjonelle læren om jomfruelighet sier bl.a. konkret at: 1. Marias hymen ikke ble skadet, 2. fødselen var smertefri, 3.

ingen placenta var til stede. Jesus ble født «som lysstråle, som en Ånd kan gå uten motstand gjennom kroppen» (Scheeben II, s. 939). Hun oppfatter dette som klart kvinnefiendtlig. Selvfølgelig er her ikke dogmets kjerne berørt, men at slike tanker er nedskrevet og fortsatt står uimotsagt av dagens teologer, inneholder bl.a. synet at enhver kvinne utenom Maria ved en fødsel blir skadelidende i ordets direkte og overførte betydning.

Fru Ranke-Heinemann setter seg imot dette med sin moderne teologiske og medisinske interpretasjon. Hun benytter seg av teologisk tungvektige vitner. Man kan bare nyte interpretasjonen av den nåværende leder for troskongregasjonen Josef Ratzinger: «Einführung in das Christentum», München 1968, s. 225. «Læren om Jesu Guddommelighet ville ikke bli berørt, hvis Jesus var blitt født i et vanlig, normalt ekteskap. Det «å være Guds sønn» mener troen ikke er et biologisk, men et ontologisk faktum; ikke i tiden, men i Guds evighet: Gud er alltid Far, Sønn og Hellig Ånd. Jesu unnfangelse betyr ikke at en ny Gudssønn oppstår, men at Gud som Sønn i mennesket Jesus, trekker til seg den skapelsen mennesket er, slik at han «er» selv menneske».

Hvordan Karl Rahner, en av de viktigste konsilteologene, ser på den beskrivelsen av jomfrufødselen, kan leses i boken «Zum Thema Jungfrauengeburt», Stuttgart 1970. Fru Ranke-Heinemann kan her finne belegg for sin teologiske metode, kan-

skje også for sitt syn. Mange mennesker i vår tid sliter med dette.

Med vennlig hilsen
Erwin Müller

Tre setninger til oppklaring:

1. Lederartiklene i St. Olav skrives, naturlig nok, av redaktoren.
2. Uenighet på ett punkt – i sak og stil – med én kvinnelig teolog innebærer ikke automatisk uenighet med andre kvinneteologiske anliggender, ei heller tilslutning til unyttige og uverdige spekulasjoner av typen høyttravende vås fra mannlige teologers side.
3. Enighet eller uenighet: Det er alltid gledelig å få bevis på at St. Olav leses!

Hilsen redaktoren

St. Olav beklager at en del abonnenter fikk nr. 9 av bladet én uke for sent. Postverket var i utakt.

Om lag tusen tilhengere, – de fleste fra Frankrike, Skandinavia og Spania, – var nylig samlet til en «tradisjonalistisk» messe i Fatima i Portugal. Messen ble forrettet av erkebiskop Marcel Lefebvre, dissidenten som i 1971 stiftet «Det prestelige selskap av St. Pius X». Portugals katolske myndigheter ga ham imidlertid ikke adgang til selve valfartsplassen. Lefebvre måtte derfor feire messen på et område i nærheten, som han fikk leie av en bonde for åtti tusen dollar.

CATHOLIC HERALD

Vi har ikke råd til å bli rikere!

Vi må få fram i lyset at vi i verdens rike land egentlig ikke driver utviklingshjelp i det hele tatt! Uttalelsen kommer fra Jakob Aano, tidligere formann i Stortingets utenrikskomite, i dag leder for den norske organisasjonskomiteen av «Den europeiske Nord/Sør-kampanjen» (som blir lansert våren 1988.)

Vi må erkjenne at ingen er tjent med at

for eksempel Afrika går under i fattigdom, sier Aano. Derfor må vi snu dagens utvikling, ikke av veldedighet, «for å hjelpe de fattige», men i solidaritet for å sikre at menneskeheten overlever. Samarbeid er mer enn noen gang tidligere en dyd av nødvendighet og en moralsk plikt.

Vi må også belyse sammenhengen mellom økonomisk vekst og økologisk bevaringspolitikk. Klarer vi for eksempel ikke

Nytt fra bispekonferansen

I dagene 13.–18. september var våre nordiske biskoper samlet til høstmøte på Mariaholm. Formannen, biskop Verschuren av Helsinki, kunne denne gangen ønske et nytt medlem velkommen: monsignore William Kenney som nylig ble vigslat til hjelpebiskop i Stockholm. Og – ikke uventet – stod det kommende pavebesøk i Norden på dagsordenen.

Men før man gikk løs på den lange sakliste, holdt søster Valborg Osterhus et foredrag om «Maria Magdalena, den første som bragte bud om oppstandelsen».

Diskusjonen omkring AIDS, om homoseksualitet og om aktuelle genetiske spørsmål preger klart den pastorale situasjon i den nordiske dispora, heter det i pressemeldingen fra møtet. Med utgangspunkt i Troskongregasjonens skriv av 30.6.86 om sjelesorg for homoseksuelle og i utredninger fra mange bispekonferanser ble mulige konsekvenser for sjelesorgen på dette felt her hos oss i Norden diskutert. Det er stor avstand mellom den offentlige mening her i Norden om disse ting og Kirkens holdning: Kirken står her overfor en meget viktig, men også svært vanskelig pastoral oppgave.

Pavens pastoralbesøk, som antagelig finner sted sommeren eller

høsten 1989, blir i høyden på 8 dager. Komitéer som skal utarbeide programforslag, er nedsatt i de enkelte land, de skal samarbeide med bispekonferansens generalsekretær, som skal koordinere arbeidet.

Bispekonferansen har utstrakt kontakt med andre deler av verdenskirken. Bl.a. var biskop Verschuren gjest ved den panafrikanske bispekonferanses møte i Lagos i Nigeria i sommer og fikk verdifull innsikt i Kirkens situasjon i de ulike land i Afrika. Vår nordiske bispekonferanse var representert ved «Katholikentrefen» i Dresden i Øst-Tyskland i sommer og ved 600-års feiringen for den litauiske kirke i Roma. «Viktige kontakter som både gir nyttig innenkirkelig informasjon og er tegn på verdensomspennende solidaritet,» leser vi i pressemeldingen.

Biskop Gerhard Schwenzer, som – i lesende stund – representerer Norden ved bispesynoden i Roma, la frem forslag til

synodeinnlegg som så ble utfylt med synspunkter fra de andre biskoper. Synodens tema, «Legfolks kall og oppgaver i Kirken og verden», har vakt gjenklang og levende interesse blant katolikker i Norden, heter det i pressemeldingen.

Biskop Martensen av København berettet om arbeidet i Den 2. kommisjon for dialog med Den anglikanske kirke og om samarbeidet med Den europeiske (ikke-katolske) kirkekonferanse (KEK), som forbereder en ny økumenisk sammenkomst i Erfurt i Øst-Tyskland i oktober neste år. Det er stor interesse blant de vietnamesiske katolikker i Norden for planen om en pilgrimferd til Roma i forbindelse med saligkåringen av 117 vietnamesiske martyrer den 19. juni neste år. Biskop Martensen vil være med på ferden.

Bispekonferansens vårmøte er lagt til februar neste år og vil hovedsakelig beskjeftige seg med forberedelser til pavebesøket.

CONFERENTIA EPISCOPALIS
SCANDIÆ

å stanse ørkenspredningen i Afrika, truer vi selve livsgrunnlaget for våre egne barn.

Og nå haster det! Vi som lever i de industrialiserte landene, utgjør om lag 20% av jordas befolkning, og vi bruker nærmere 80% av jordas ressurser. Derfor må det en dramatisk omfordeling til, og derfor sier jeg at vi ikke har råd til å bli rikere!

REDD BARNA-AVISA

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

BEGRAVELSESBYRÅET

TS *Jacobsen* ^{9/15}

Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

Dialogmesse

Høymesse

OKTOBER

21. Ferial. Rom. 6, 12–18.
Luk. 12, 39–48.
22. Ferial. Rom. 6, 19–23.
Luk. 12, 49–53.
23. Ferial el. Johannes av Capistrano,
prest. Rom. 7, 18–25a.
Luk. 12, 54–59.
24. Ferial el. Antonius Maria Claret,
biskop, el. Guds Mors lørdagsmesse.
Rom. 8, 1–11. Luk. 13, 1–9.
25. 30. alm. søndag.
2. Mos. 22, 21–27. 1. Tess. 1, 5c–10.
Mt. 22, 34–40.
26. Ferial. Rom. 8, 12–17.
Luk. 13, 10–17.
27. Ferial. Rom. 8, 18–25.
Luk. 13, 18–21.
28. Simon og Judas, apostler.
Ef. 2, 19–22. Luk. 6, 12–19.
29. Ferial. Rom. 8, 31b–39.
Luk. 6, 12–19.
30. Ferial. Rom. 9, 1–5.
Luk. 14, 1–6.
31. Ferial el. Guds Mors lørdagsmesse.
Rom. 11, 1–2a, 11–12, 25–29.
Luk. 14, 1. 7–11.

NOVEMBER

1. Allehelgensdag
Joh. Åp. 7, 2–14. 1. Joh. 3, 1–3.
Mt. 5, 1–12.
2. Allesjeldersdag
Jes. 25, 6–9. 1. Kor. 15, 51–57.
Joh. 6, 51–55.
3. Ferial el. Martin av Porres,
ordensmann. Rom. 12, 5–16.
Lk. 14, 15–24.
4. Karl Borromeus, biskop.
Rom. 13, 8–10. Lk. 14, 25–33.
5. Ferial. Rom. 14, 7–12.
Lk. 15, 1–10.
6. Ferial. Rom. 15, 14–21.
Lk. 16, 1–8.

Arendal	Tyholmen	lord.:	18.30	
<i>St. Franciskus kirke</i>	Tlf. (041) 22 209	sond.:	8.00	11.00
Asker og Bærum	Nyveien 17, Stabekk	lord.:	17.45	
<i>Mariakirken</i>	Tlf. (02) 53 77 35	sond.:		11.00
<i>Eikeli katolske kirke</i>	Veståsen 18		9.00	10.00
	Tlf. (02) 24 25 69			
Bergen	Christiesgt. 16	lord.:	19.00	
<i>St. Pauls kirke</i>	Tlf. (05) 32 54 10	sond.:	10.00	11.00
<i>Vår Frue Kirke</i>	Nylandsvn. 31		9.30	
Bodø	Hernesvn. 22	lord.:	19.00	
<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. (081) 21 783	sond.:		11.00
Drammen	Cappelensgt. 1	lord.:	13.00	
<i>St. Laurentius kirke</i>	Tlf. (03) 83 20 19	sond.:	9.00	11.00
Fredrikstad	Kongensgt. 9		9.00	11.00
<i>St. Birgitta kirke</i>	Tlf. (032) 11 438			
Messe lørdag kl. 19.00 untatt når intensivundervisning: kl. 12.30.				
Halden	Kristian V's pl. 1		9.00	10.45
<i>St. Peters kirke</i>	Tlf. (031) 81 168			
Hamar	Torvg. 113	fred.:	18.30	Ikke første fredag i måneden
<i>St. Torfinns kirke</i>	Tlf. (065) 23 751	sond.:		11.00
Hammerfest	Salsgt. 52		19.00	11.00
<i>St. Mikael kirke</i>	Tlf. (084) 11 447			
Harstad	Skolegt. 4	lord.:	17.00	
<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. (082) 63 696	sond.:		11.00
Haugesund	Haraldsgt. 21			11.00
<i>St. Josefs kirke</i>	Tlf. (04) 72 31 95			
Hønefoss	Vesterngt. 5			11.00
<i>St. Theresias kirke</i>	Tlf. (067) 22 381			
Kristiansand S.	Kirkegt. 3	lord.:	13.00	
<i>St. Ansgar kirke</i>	Tlf. (042) 24 225	sond.:	9.30	11.00
Kristiansund N.	Flintegt. 5			11.00
<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. (073) 72 779			
Levanger	Jernbanegt. 29			11.00
<i>St. Torfinns kirke og</i>	Tlf. (076) 81 856			
<i>St. Eysteins sykehjem</i>	Tlf. (076) 81 855			
Lillehammer	Weidemannsgt. 3A	sond.:	18.00	
<i>Mariakirken</i>	Tlf. (062) 52 550			
Lillestrøm	Romeriksgt. 1		9.00	10.30
<i>St. Magnus kirke</i>	Tlf. (06) 81 28 85			
Molde	Parkvn. 25			11.00
<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. (072) 51 467			

MYRVOLD TRE

**Bygningsarbeider
Produksjon**

VERKSTED: Brannvaktvn. 5 **Salg** **UTSALG:** Grefsenvn. 105
Tlf. 15 34 82

CARITAS NORGE
DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON
Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3
Postgiro: 5 00 40 64 — Bank: 900 4064

24 Liturgisk kalender Gudstjenester

		Dialogmesse	Høymesse
7. Ferial. Rom. 16, 3–27. Lk. 16, 9–15.	Moss <i>St. Mikael's kapell</i>	Ryggevn. 24 Tlf. (032) 51 038	17.00
8. 32. alm. søndag. Visd. 6, 12–16. 1. Tess. 4, 13–18. Mt. 25, 1–13.	Narvik <i>Kristus Kongekirke</i>	Håreksgt. 82 Tlf. (082) 41 634	18.30
9. Laterankirkens vigselfest. Esek. 47, 1–12. 1. Kor. 3, 9–17. Joh. 2, 13–22.	Oslo <i>St. Olav domkirke</i>	Akersvn. 1 Tlf. (02) 20 72 26	lørd.: 19.00 sønd.: 9.30 11.00 19.00
10. Leo den store, pave og kirkelærer. Visd. 2, 23–3, 9. Lk. 17, 7–10.	<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4 Tlf. (02) 67 23 83	9.30 11.00 18.00
11. Martin av Tours, biskop. Visd. 6, 1–11. Lk. 17, 11–19.	<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15 Tlf. (02) 43 07 71	9.00 11.00
12. Josafat, biskop og martyr. Visd. 7, 22–8, 1. Lk. 17, 20–25.	<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 52 Tlf. (02) 50 91 91	9.00
13. Ferial. Visd. 13, 1–9. Lk. 17, 26–37.	<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23 Tlf. (02) 15 38 90	9.00 11.00
14. Ferial el. Marias lørdagsmesse. Visd. 18, 14–16; 19, 6–9. Lk. 18, 1–8.	<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5 Tlf. (02) 64 18 20	lørd.: 18.00 sønd.: 10.00
15. 33. alm. søndag. Ordenspr. 31, 10–31 1. Tess. 5, 1–6. Mt. 25, 14–30.	Porsgrunn <i>Vår Frue kirke</i>	Olavsgt. 19 Tlf. (035) 50 793	lørd.: 18.00 sønd.: 11.00
16. Gertrud, jomfru el. Margrete av Skotland. 1. Makk. 1, 10–15, 64. Lk. 18, 35–43.	Stavanger <i>St. Svithun Katolske kirke</i>	Dronningensgt. 8 Tlf. (04) 52 55 34 og 52 58 09	lørd.: 19.00 norsk messe sønd.: 9.30 engelsk messe 11.00 høymesse 13.00 Vietnamesisk messe en gang i måned Polsk messe en gang i måned Vennligst ring til sokne kont. angd. datoer 18.00 fransk messe
17. Elisabeth av Ungarn, ordenssøster. 2. Makk. 6, 18–31. Lk. 19, 19, 1–10.	Stord <i>Den Hellige Ånds kapell, Skyttarhaugvn. 12</i>		
18. Vigselfesten for Peters og Raulus' basilikaer i Rom. Ap. gj. 28, 11–31. Mt. 14, 22–33.			
19. Ferial. 1. Makk. 2, 15–29. Lk. 19, 41–44.	<i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11. Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>		
20. Ferial. 1. Makk. 4, 36–59. Lk. 19, 45–48.	Tromsø <i>Vår Frue kirke</i>	Storgt. 94 Tlf. (083) 84 277	lørd.: 19.00 sønd.: 11.00
21. Jomfru Marias fremstilling i templet. Sak. 2, 14–17. Mt. 12, 46–50.	Trondheim <i>St. Olav kirke</i>	Schirmersgt. 1 Tlf. (07) 52 12 14	9.00 11.00
22. Kristi kongefest. Esek. 34, 11–17. 1. Kor. 15, 20–28. Mt. 25, 31–46.	Tønsberg <i>St. Olav kirke</i>	Botnegt. 22 Tlf. (033) 11 949	11.00
23. Clemens I., pave og martyr. Columban, abbed. Dan. 1, 1–20. Lk. 21, 1–4.	Voss <i>St. Olavs kapell</i>	Finnesvegen 57 Tlf. (05) 51 25 10	Etter avtale
24. Ferial. Dan. 2, 31–45. Lk. 21, 5–11.	Ålesund <i>Vår Frue kirke</i>	Kviltunvn. 6B Tlf. (071) 37 558	lørd.: 17.00 sønd.: 8.30 11.00

Neste nummer utgis 24. november. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt
Medarbeidere:
Tollef Berg
Liv Greni
Kjell Arild Pollestad o.p.
Albert Raulin o.p.
Knut W. Ruyter o.f.m.
Gunnel Vallquist

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48
Ekspedisjon: Tlf. (02) 42 43 57
Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Abonnement kr. 165,— pr. år.
Utlandet: kr. 195,—.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

LITTERATUR FOR MARIA-ÅRET:

Pave Johannes Paul II:
REDEMPTORIS MATER, 113 s.
kr. 43,— i engelsk oversettelse.
Kan skaffes på andre språk.

Brown, R. E.: MARY IN THE NEW
TESTAMENT, 319 s. hf. kr. 98,—.

Graef, H.: MARY. A HISTORY OF
DOCTRINE AND DEVOTION, I & II,
hf. kr. 161,—.

Greely, A. M.: THE MARY MYTH.
On the Femininity of God, 229 s.
ib. kr. 153,—.

Stinissen, W.: MARIA I BIBELEN
OG I VÅRT LIV, 118 s. hf. kr. 61,—.

Thurian, M.: MARIA OG DE
KRISTNES ENHED, 81 s. hf.
kr. 37,—.

**Ny bok fra pater Pollestad: SKÅL
FOR NORGE,**
136 s. ib. kr. 148,—.

Mandag–fredag:
9.30–16.30
torsdag: 9.30–17.30
lørdag: 9.30–13

«LEG, MEN . . .»

Norges Katolske Kvinneforbund og St. Olav menighet arrangerer åpent møte tirsdag 17. november kl. 19.30 i menighetslokalet, Akersveien 5, Oslo. Menighetssekretær i Bergen, Emily G. Holm holder foredrag. Journalist Baby Johannessen innleder om legfolket i historisk perspektiv. Enkel bevertning. Alle hjertelig velkommen!

KJÆRE MENIGHETSRÅD!

Det er alltid hyggelig å få gaver. Hvorfor ikke gi brudepar som vies i menigheten, en liten minnegave? Og hva ville passe bedre som hilsen fra menigheten enn «Innhyllet i kjærlighet» av Julian av Norwich. Den koster bare 65,— kroner, og er en så vakker bok at den er det en glede å gi bort.

Fås kjøpt hos alle bokhandlere og selvsagt i St. Olav Bokhandel, Akersveien 14, 0177 Oslo 1.

Hilsen St. Olav Forlag, Oslo

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider
GEORG OG OTTO FOERSTER
Tlf.: 15 54 26/15 56 06

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori
Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

A / S N O R S K E S H E L L

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

Blikk på tiden

Underholdning og underholdning, fru Blom . . .

Inntil for ganske nylig har tallene 007 kun vært sogneprestens nummer på hustelefonen. Nå har han imidlertid fått en hard konkurrent — selveste superagent James Bond.

Noen venner av meg fikk nemlig lurt meg med på kino for at jeg kunne stifte bekjentskap med ovennevnte herre. I en stappfull kinosal med chips-gumlende ungdommer i alle aldre (de eldste må ha vært nærmere 70). Mine venner tittet forsiktig bort på meg for å se min reaksjon — jeg var tydelig novise i faget — men før jeg visste ord av det, var jeg revet med som de andre i salen. Her var det ikke småtteri av filmteknikkens virkemidler som var tatt i bruk. Man klamret seg fast i armlenet for ikke å dette av i svingen, og bøyde hodet når kulene hvinte forbi. Men heldigvis var det happy end — de slemme fikk sin straff og omkom på den mest utspekulerte måte, og de snille, dvs. agent 007 himself fikk sin belønning, en vakker kvinne iberegnet. Kort sagt: alle ingredienser for en vellykket kveld.

Nå skal jeg ikke si noe galt om James Bond — han var for det første meget smukk, og for det annet var jeg full av beundring for hva han måtte ha gjennomgått under filmminnspillingen, filmtricks til tross. Men det gav meg en smule anledning til å tenke over hva underholdningsverdi egentlig er.

Nå er det jo kjent at såvel nonner som prester er svært ivrige krimlesere. Klosterets eldste er minsanten den mest beleste i denne genre. Dessuten har vi en ikke ukjent pater som har begått de mest makabre historier til og med fra klostermiljøet. Men når ellers fornuftige mennesker takker nei til en invitasjon onsdagskvelden eller tar ut kontakten på telefonen under sendetiden for Dynastiet eller Falcon Crest, melder jeg pass. Allikevel, som Lars Roar Langslet sier det i sin siste bok «Keiseren og eplekvistene»: «Underholdningsindustrien pretenderer tross alt ikke mer enn å fylle et i og for seg uskyldig og legitimt behov for tidtrøyte». Den fhv. kulturminister innrømmer imidlertid at han selv skrur av TV'en når disse program sendes, men også at han ikke kan prestere noe raseri over at andre lar apparatet stå på. Ja, han heller til og med til den mening at det dårlige eller halvgode kan være et springbrett til det helt gode. Den kommende kulturdirektør er derfor «behersket optimist også på massekulturens vegne».

En annen sak er at Mater Olava finner mer tidtrøyte i å

bruke onsdagskvelden på å lese Langslets bok uten at hun her og nå skal gå over i anmelderens rekke. Forfatteren viser dessuten en viss forakt for anmeldelser i form av pratsom petitjournalistikk, noe vel denne bakside i et ellers høytidelig tidsskrift må regnes for å være.

Derimot skal jeg gladelig bekjenne at jeg gjerne går og ser en god film en gang iblant. Og at jeg ikke deler kollega Pollestads hang til en «skål for Norge» i denne sammenheng. Derimot har jeg stor sans for franske filmer og vil heller rette en skål til soussjef Ingeborg Moræus Hansen for hennes innsats for å få disse til landet.

Men — «de gustibus non disputandum est» — så dette med smak og behag får vi overlate til den enkeltes frihet og rett til å velge. Vi må også få lov til å gå mot strømmen ved rett og slett å foretrekke det vi liker. Jeg kommer neppe til å tilbringe svært mange kvelder i mitt liv i James Bonds selskap — beklager, herr Kinodirektør! — men jeg vil gjerne selv få bestemme hva som for meg er underholdning, og som sådan får meg til å slappe av. Kanskje til og med den gode følelsen det er å føle seg så meget snillere enn Alexis eller Angela. Unnskyld, kommende herr Kulturdirektør! Men det betyr ikke at jeg ikke heller takker ja til en konsertbillett, selv på en onsdag kveld!

Mater Olava